

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آمادگی دفاعی

سال دوم دبیرستان

کلیه رشته‌ها

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب : آمادگی دفاعی - ۲۳۸

مؤلفان : شورای برنامه‌ریزی درس آمادگی دفاعی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۰۹۲۶۶۰۸۸۳، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹،

وبسایت: www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا: محمد پریسای

طراح جلد: طاهره حسن‌زاده

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

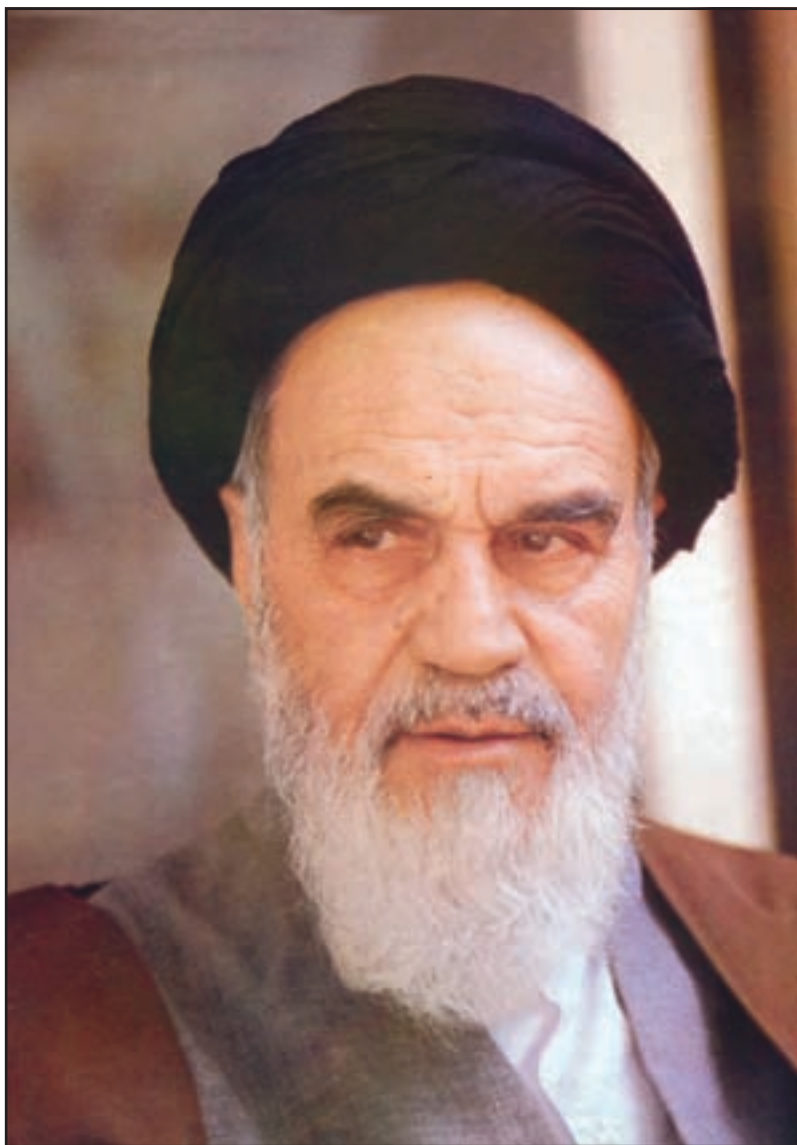
تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۰۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ یازدهم ۱۳۹۰

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۸-۰۶-۱۰-۵-۹۶۴ ISBN 964-05-1006-8

هر انسان مخلص و متعهدی که آمادگی دفاعی را لازمه‌ی حیات
جامعه‌ی اسلامی بداند در نزد خدا آبرو پیدا می‌کند.

امام خمینی «قدس سرّه الشریف»

این کتاب حاصل بازنگری در برنامه‌های درسی پایه‌های اول و دوم دبیرستان و همچنین استفاده از منابع جدیدی است که از طریق نیروی مقاومت بسیج در اختیار شورای برنامه‌ریزی درس آمادگی دفاعی قرار گرفته است. بازنگری و تدوین کتاب توسط گروه درسی و شورای برنامه‌ریزی درس آمادگی دفاعی و زیر نظر برادران غلامرضا سراج‌زاده، مهدی اسدی ملردی، سرهنگ خسرو جهانی و برادر حشمت‌الله یزدانی انجام شده است. در اینجا جا دارد از زحمات برادران، سردار علیرضا معین‌زاده، سرهنگ مهدی خانی، سرهنگ غلامرضا حسینی و سرهنگ کاظمی به جهت تأمین منابع اطلاعاتی و پشتیبانی علمی — تخصصی و همچنین برادر فتحی از هلال احمر به‌عنوان عضو شورای برنامه‌ریزی درسی که در زمینه اصلاح و تکمیل امداد و کمک‌های اولیه گروه را یاری کردند قدردانی به عمل آوریم.

فهرست مطالب

۱	فصل اوّل: آشنایی با دفاع
۱۴	فصل دوم: آشنایی با دفاع غیر نظامی
۱۵	بخش اوّل: دفاع در مقابل بمباران‌ها
۲۲	بخش دوم: دفاع در برابر حملات شیمیایی، میکروبی و رادیواکتیو (ش.م.ر)
۴۸	بخش سوم: به‌کارگیری مهارت‌های فردی، گروهی و امکانات در دفاع
۶۲	بخش چهارم: اهمیت حفاظت اطلاعات
۶۶	بخش پنجم: امداد و کمک‌های اولیه
۷۹	فصل سوم: آشنایی با دفاع نظامی
۸۰	بخش اوّل: نظام جمع
۸۸	بخش دوم: اسلحه و نحوه‌ی عملکرد آن

مقدمه

دانش آموزان عزیز، شرع مقدس اسلام بر امر حفظ آمادگی برای دفاع در برابر خطراتی که مسلمانان و جامعه‌ی اسلامی را تهدید می‌کند، تأکید فراوان کرده است. خطر در اشکال مختلف نظامی و غیرنظامی با توجه به موقعیت و شرایط جغرافیایی، کشور عزیزمان را تهدید می‌کند. نمونه‌ی بارز و آشکار خطر نظامی را در دفاع هشت‌ساله‌ی خود در جنگ تحمیلی تجربه کردیم. این خطر به صورت بالقوه به علت عدم پابندی دشمنان به حقوق بشر، آزادی، انسانیت، احترام به قانون و ... هنوز وجود دارد. دامنه‌ی جنگ در دنیای کنونی به علت دستیابی بشر به فن‌آوری نوین گسترش یافته و شهرها به‌عنوان اهرم فشار در تیررس متجاوزان و آماج حملات آنان قرار گرفته است.

پایداری و مقاومت فردی و اجتماعی در برابر چنین حملاتی، نیازمند شناخت اهمیت و ضرورت دفاع، پابندی به نظم، شناخت شیوه به کارگیری توان فردی و گروهی، کسب دانش و مهارت برای امداد رسانی و کمک‌های اولیه و هم‌چنین کسب توانایی در زمینه‌ی استفاده از ابزار برای حفظ جان خویش و دیگران است.

شما در فصل اول این کتاب با اهمیت و ضرورت دفاع از ابعاد مختلف آشنا می‌شوید. در فصل دوم، بخش‌های مختلفی ارائه شده که شما را با شرایط ویژه، به هنگام حادث شدن حملات هوایی به صورت حملات عادی یا شیمیایی آشنا می‌کند و اقدامات فردی و گروهی را برای مقابله با این حملات به شما می‌آموزد. اهمیت حفظ اطلاعات در چنین شرایطی و هم‌چنین نحوه‌ی امداد رسانی و کمک‌های اولیه بخش‌های دیگر این فصل هستند.

در فصل سوم کتاب، بخش نظام جمع به عنوان ابزاری برای دستیابی به نظم انفرادی و گروهی که در شرایط بروز خطر اهمیت فراوان دارد، ارائه گردیده و بخش آخر نیز به معرفی سلاح کلشنیکف به عنوان سلاح انفرادی برای حفظ جان خویش و دیگران، اختصاص یافته است.

مواردی هم‌چون نظام جمع، اسلحه و نحوه‌ی به کارگیری آن، امداد رسانی و کمک‌های اولیه، اطفاء حریق، استفاده از قطب‌نما، جهت‌یابی، تخمین مسافت و غیره که کسب مهارت در آن‌ها اهمیت بیش‌تری دارد، در کلاس‌های عملی و توسط مربیان محترم و نیروی مقاومت بسیج به شکل عملی تدریس می‌شود.

فصل اوّل

آشنایی با دفاع

آشنایی با دفاع

دفاع چیست؟

مجموعه اقدامات موجودات زنده برای حفظ و حراست از حیات خود در برابر خطرات محیطی که به منظور تقلیل یا دفع تجاوز صورت می گیرد، دفاع می گوئیم.

انواع دفاع

الف - دفاع غریزی

ب - دفاع آگاهانه

الف - دفاع غریزی: به صورت ناخودآگاه انجام می شود و در بین موجودات زنده مشترک است.

مثال

- بسته شدن سریع چشم به هنگام انعکاس نور شدید در چشم

- عقب کشیدن دست به هنگام برخورد با جسم داغ

- فرار سریع حیوانات از محدوده ای که احساس خطر می کنند.

ب — دفاع آگاهانه: این نوع دفاع مختص انسان است و دارای دو تفاوت اساسی با دفاع غریزی است.

- ۱- هدف انسان از دفاع بر حفظ جان، حفظ اعتقادات و میهن خویش است.
- ۲- انسان بر اساس قدرت تفکر و تعقل و یادگیری‌های قبلی با خطرات مقابله می‌کند.

اهمیت آمادگی دفاعی از دیدگاه قرآن

می‌دانید که لازمی موفقیت در هر کاری آمادگی برای انجام آن است. همان‌گونه که حضور در امتحانات بدون آمادگی قبلی، نمی‌تواند توفیق چندانی به‌همراه آورد، اقدام به هر کار دیگری نیز چنین است به‌خصوص دفاع در برابر دشمن.

فکر کنید در صورتی که ملتی آمادگی دفاع در برابر دشمن را نداشته باشد چه نتایج و پیامدهای ویران‌کننده‌ای به‌دنبال دارد و چه تلفات و خسارات سنگینی به‌بار خواهد آورد؟! خداوند متعال در قرآن کریم با اشاره به آرزوی دشمنان برای نابودی مسلمانان هشدار می‌دهد که هرگز از سلاح‌ها و امکانات خود غافل نشوند و زمینه‌ی حمله و هجوم دشمن را فراهم نسازند.

در آیه‌ی ۱۰۲ سوره‌ی نساء چنین می‌فرماید :

«وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً»

«کافران آرزو دارند که شما از سلاح‌ها و متاع‌های خود غافل شوید و یک‌باره

به شما هجوم آورند.» و در آیه‌ی ۶۰ سوره انفال می‌فرماید :

«وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ

عَدُوَّكُمْ»

«و هر آن‌چه می‌توانید از نیرو و اسب‌های ورزیده (ساز و برگ جنگی) فراهم

آورید تا به‌وسیله‌ی آن دشمنان خدا و دشمنان خودتان را بترسانید.»

به‌نظر شما چه درسی از این آیات می‌توان گرفت؟

آیا این آیات هوشیاری دائمی مسلمانان و توجه به امکانات و سلاح‌های خود و کسب آمادگی لازم برای مقابله با دشمنان و تهیه‌ی سلاح و تجهیزات و وسایل مورد نیاز را در حد توان، متذکر نمی‌شوند؟ آیا به مسلمانان نمی‌آموزند که با آماده نگه‌داشتن خود و مجهز نمودن رزمندگان و مرزداران

اسلام از راه ایجاد ترس و وحشت در دل دشمن به پیروزی دست یابند و بدون جنگ و خونریزی فاتح میدان باشند؟

به نظر شما در صورتی که مسلمان از هر جهت کاملاً آمادگی دفاع در برابر دشمنان باشند آیا کسی فکر و جرأت حمله به آنها را به خود راه خواهد داد؟ نکته‌ی قابل توجه و مهم دیگر در این آیه، این است که به نیت و انگیزه‌ی الهی در دفاع و کسب آمادگی اشاره فرموده و یادآور شده است که در این امر مهم، باید «رضایت الهی» موردنظر شما باشد و آمادگی شما، در جهت ترساندن دشمنان خدا باشد.

پیامبر گرامی اسلام (ص) نیز می‌فرماید، «تیراندازی، شنای اسب‌سواری را به فرزندان خود بیاموزید.»^۱ فن تیراندازی، شنای اسب‌سواری نیز علاوه بر این که نوعی تفریح و ورزش است گامی در جهت آمادگی دفاعی و رزمی مسلمانان می‌باشد.

البته آمادگی برای دفاع، عام و کلی است و شامل همه مسلمانان اعم از مرد و زن، پیر و جوان می‌شود و هر کس باید به فراخور حال و شرایط خود در دفاع شرکت نماید.

اهمیت آمادگی دفاعی از نظر شخصیت‌ها

امام خمینی (ره): هر انسان مخلص و متعهدی که آمادگی دفاعی را لازمه‌ی حیات جامعه‌ی اسلامی بداند در نزد خدا آبرو پیدا می‌کند.

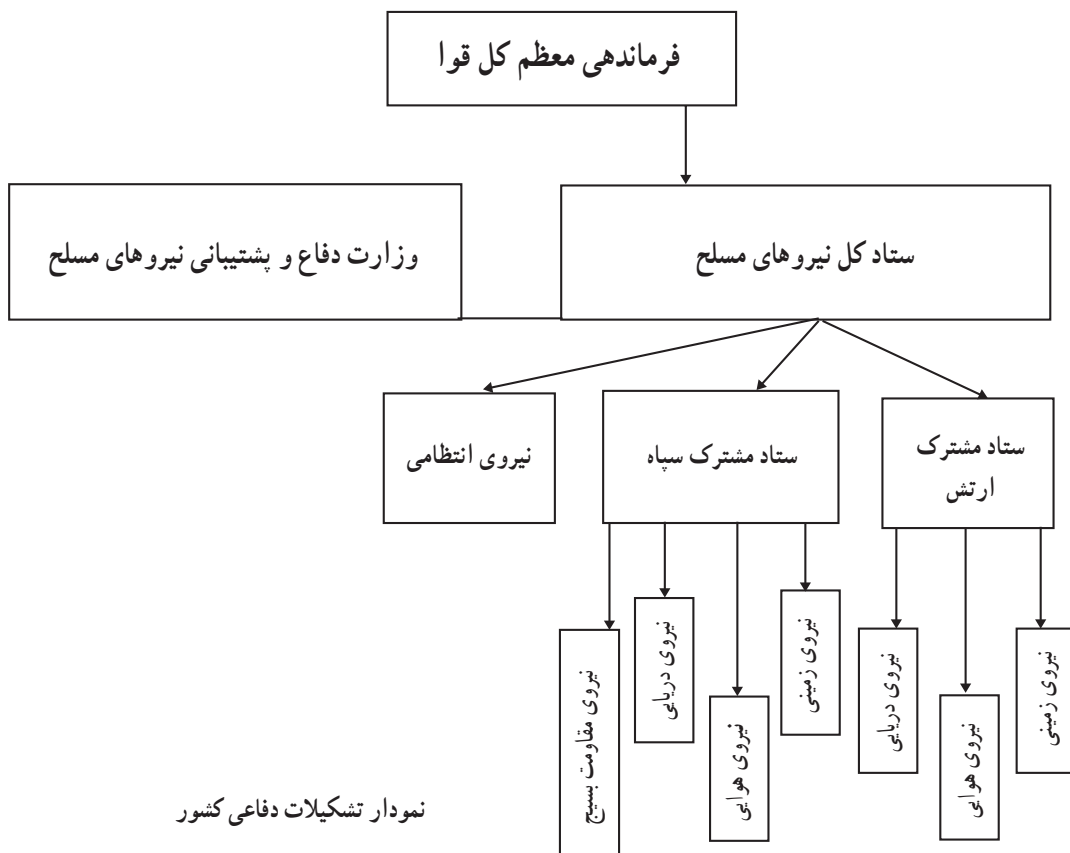
مقام معظم رهبری: در دنیایی که سلطه‌گری یک امتیاز محسوب می‌شود، ملت ما باید قادر به دفاع از خود باشد.

سازمان دفاعی کشور و نقش نیروهای مردمی

انقلاب بزرگ و نوپای اسلامی ایران که امروزه قدرت‌مند، با صلابت و پویا به حرکت خویش ادامه می‌دهد و به ملل محروم و جامعه‌ی جهانی امید و ایمان می‌بخشد، لحظه‌ای از مکر و تهاجم و آفات دشمنان در امان نیست. بنابراین داشتن نیروی دفاعی منسجم و سازمان یافته از وظایف اصلی هر نظامی بخصوص نظام اسلامی ماست که استکبار جهانی به‌طور مستمر در صدد ضربه زدن به آن می‌باشد. در نظام مقدس جمهوری اسلامی برای دفاع از نظام و دستاوردهای انقلاب اسلامی تشکیلاتی در نظر گرفته شده است که در رأس آن مقام شامخ ولایت به‌عنوان فرماندهی کل قوا قرار دارد.

با دقت در نمودار تشکیلات دفاعی، دو نیروی عمده را تحت امر فرماندهی کل قوا می‌توان

۱- مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۱۱۵

شناسایی کرد که عبارتند از :

- نیروی رسمی دولتی
- نیروهای مردمی

نیروهای دولتی به عنوان نیروهای رسمی دفاعی کشور شناخته می شوند و با سازمان دهی، طراحی و حفظ آمادگی از نظر نیروی انسانی و تجهیزات به عنوان نیروی اصلی حفظ و حراست از مرزهای آبی و خاکی و هوایی و هم چنین حفاظت از دست آوردهای انقلاب اسلامی عمل می کنند. در عین حال نیروهای دولتی به تنهایی قادر به انجام چنین مسئولیت سنگینی نیستند. بنابراین در کنار آن ها نیروی عظیم مردمی می تواند نقش مؤثری ایفا کند. این کار در تمامی کشورهای جهان متداول است. در این بخش به معرفی تشکیلات دفاعی کشور و نقش نیروهای مردمی در ایران اسلامی می پردازیم.

نقش نیروهای مردمی در دفاع

بسیج: ارتش مردمی و بسیج ملی از دیرباز در بسیاری از کشورهای دنیا وجود داشته است.

کشورهایی که دارای بسیج مردمی هستند در به کارگیری این نیروی عظیم دیدگاه‌های مختلفی دارند. برخی از کشورها مسئولیت اصلی دفاع از تمامیت ارضی کشور را بر عهده‌ی بسیج مردمی گذاشته‌اند. برخی دیگر از کشورها مردم را برای تقویت ارتش منظم و کلاسیک بسیج می‌کنند. در کشور ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و سقوط رژیم پهلوی به همت توده‌های میلیونی و با رهنمودهای بنیان‌گذار انقلاب اسلامی ایران ارتش ۲۰ میلیونی در قالب بسیج مستضعفین برای دفاع از انقلاب اسلامی ایران و دست‌آوردهای آن در پنجم آذر ماه ۱۳۵۸ تأسیس گردید. این ارتش مردمی دارای تشکیلات سازمان یافته و منسجمی است که افراد آن آمادگی انجام مأموریت‌های مهم انقلاب اسلامی را دارا می‌باشند. براساس مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی در دی ماه ۱۳۵۹ مسئولیت تشکیلات بسیج مستضعفین به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی محول گردید و در سال ۱۳۶۹ از سوی فرماندهی کل قوا، مسئولیت فرماندهی، سازمان‌دهی و برنامه ریزی بسیج در ابعاد مختلف به عهده‌ی نیروی مقاومت بسیج گذاشته شد. تعریف بسیج: آمادگی نیروهای مردمی و داوطلب که با بهره‌گیری از امکانات و تجهیزات ملی حرکت جمعی خود جوش نظامی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی را به‌طور سازمان یافته برای حراست از دست‌آوردهای انقلاب اسلامی به‌وجود می‌آورند.

جایگاه بسیج: شاید هیچ سخنی گویاتر از سخنان امام «ره» و مقام معظم رهبری نتواند جایگاه بسیج را نشان دهد. در این مورد به دو نمونه‌ی زیر توجه کنید.

«اگر بر کشوری نوای دلنشین تفکر بسیجی طنین انداز شد چشم طمع دشمنان و جهانخواران از آن دور خواهد گردید و آلا هر لحظه باید منتظر حادثه ماند.» (امام خمینی (ره))

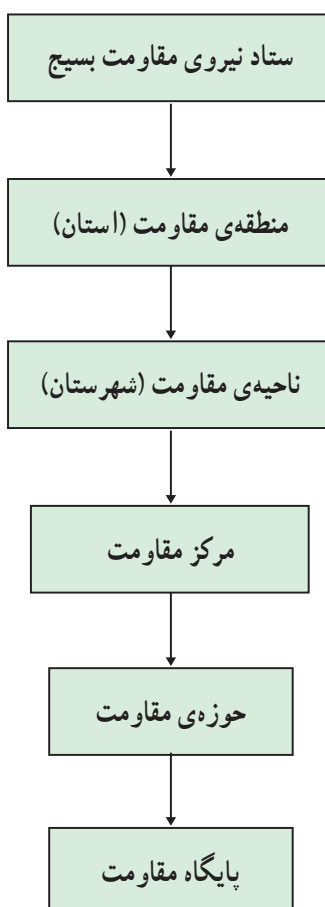
«بسیج عبارتست از مجموعه‌ای که در آن پاک‌ترین انسان‌ها، فداکارترین و آماده به‌کارترین جوانان کشور در راه اهداف عالی این ملت و برای به‌کمال رساندن و به‌خوشبختی رساندن این کشور جمع شده‌اند.»

(مقام معظم رهبری)

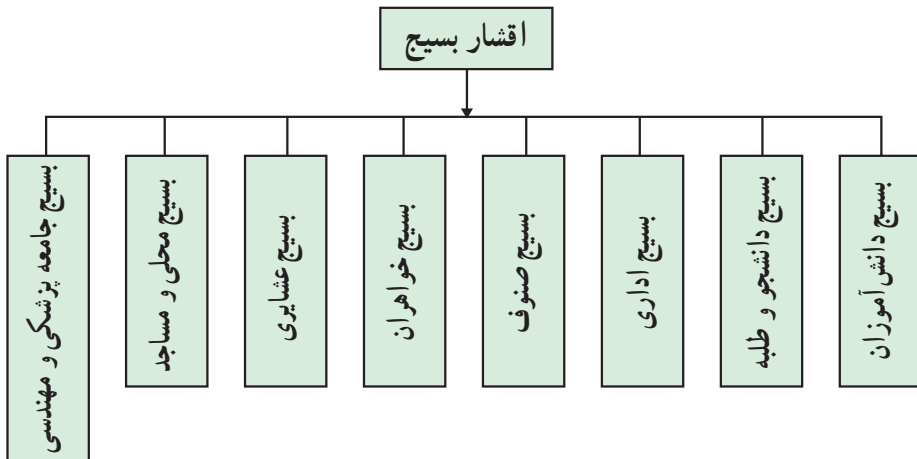

ساختار تشکیلاتی نیروی مقاومت بسیج

مهم ترین مأموریت نیروی مقاومت بسیج

- ۱- جذب نیروی انسانی از تمامی اقشار
- ۲- آموزش نظامی و عقیدتی سیاسی
- ۳- سازمان دهی ارتش بیست میلیونی و ایجاد آمادگی در آنان برای مقاومت محلی و دفاع از کوی و برزن
- ۴- کمک به آحاد مردم برای آمادگی دفاع غیرنظامی به هنگام حملات موشکی - شیمیایی و حوادث طبیعی از قبیل: سیل، زلزله، آتش سوزی
- ۵- همکاری با دولت و وزارت خانه ها و سازمان های اداری در زمینه فعالیت های امدادی، اجتماعی، عمرانی و سازندگی
- علاوه بر موارد فوق تقویت بنیه دفاعی کشور و پشتیبانی از نیروهای مسلح - همکاری با نیروهای انتظامی، اشاعه ی فرهنگ و تفکر بسیجی از وظایف مهم این نیرو به شمار می آید.

بسیج خاوران در همه ی اقشار بسیج به نسبت کم و زیاد حضور دارد و مشارکت آن در بسیج دانش آموزی و دانشجویی برجسته تر است.

در این قسمت به جهت ارتباط موضوعی، به معرفی بسیج دانش آموزی و اهداف آن می پردازیم. دانش آموزان همانند دیگر اقشار بسیج از ابتدای تشکیل ارتش بیست میلیونی سهم به سزایی در آن داشتند، و در دوران هشت سال دفاع مقدس، هم در جبهه ی جنگ و هم در امور پشتیبانی به انجام وظیفه پرداختند. به خاطر این رشادت ها و برای حفظ خاطره ی دانش آموزانی که در راه اسلام و انقلاب به شهادت رسیدند در سال ۱۳۶۹ مقام معظم رهبری هشتم آبان سالروز شهادت دانش آموز بسیجی شهید فهمیده را به عنوان روز بسیج دانش آموزی نام گذاری نمودند.

اهداف تشکیل بسیج دانش آموزی

- تحقق ارتش بیست میلیونی
- تقویت بنیه دفاعی کشور و مقابله با هر نوع تهدید احتمالی دشمنان انقلاب اسلامی
- توسعه و گسترش تفکر و فرهنگ بسیجی
- انجام امر به معروف و نهی از منکر و نظارت همگانی و ملی در امور کشور
- مشارکت مردمی و همه جانبه در امور سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و سازندگی
- آموزش و ایجاد آمادگی دفاع غیر نظامی در هنگام بروز حوادث طبیعی از قبیل سیل، زلزله و...
- پدافند غیر عامل در برابر بمباران های عادی، حملات شیمیایی، هسته ای و میکروبی

نقش بسیج در هشت سال دفاع مقدس

حکومت عراق در سال ۵۹ با حمله ی ناگهانی به جمهوری اسلامی ایران جان، مال، ناموس و خاک این کشور را مورد تجاوز قرار داد. در این زمان ارتش و سپاه و سایر نیروهای انتظامی به واسطه ی عدم انسجام و درگیری های داخلی که وجود داشت نمی توانستند به تنهایی در برابر تجاوز عراق مقاومت کنند. در چنین شرایطی نیروهای مردمی برای دفاع از اسلام و مسلمین و میهن، بسیج شده و به جبهه های جنگ اعزام شدند تا با حضور دلیرانه ی خود در مرزها تا حدودی عدم آمادگی نیروی نظامی و انتظامی را جبران نمایند.

نقش مردم در دفاع مقدس

نیروهای مردمی و بسیجیان تحت هدایت و فرماندهی حضرت امام خمینی (ره)، با پیام ها و سخنان حکیمانه ی آن رهبر فرزانه روحیه ی مضاعفی برای مقاومت و ایستادگی و ایثار در برابر دشمنان می یافتند.

نیروهای مردمی ابتدا به صورت پراکنده و بدون سازمان دهی به مناطق جنگی جنوب کشور عزیمت می کردند و در جنگ های چریکی و نامنظم تحت فرماندهی شهید دکتر چمران در قالب گروه های رزمی در مناطقی از جبهه های کشور به دفاع می پرداختند. گروهی دیگر از مردم و بسیجیان با مراجعه به سپاه پاسداران تقاضای عزیمت به جبهه های نبرد حق علیه باطل را می نمودند و همراه برادران سپاهی برای دفاع از میهن خویش به جبهه های نبرد می رفتند.

نیروهای مردمی علاوه بر حضور در جبهه های نبرد حق علیه باطل در نقاط مرزی کشور، با

گروه‌های تروریستی و خرابکار داخل کشور نیز مقابله می‌کردند. با همکاری بسیجیان دیری نپایید که سازمان گروه‌های تروریست و ناامن‌کنندگان جامعه فرو پاشید.

عضویت و حضور یک پارچه‌ی مردم در پایگاه‌های مقاومت بسیج شهری و روستایی - مدرسه و دانشگاه موجب گردید مساجد، حسینیه‌ها و پایگاه‌های بسیج، کانون جذب و هدایت مردم به جبهه‌های جنگ شود و اعزام بسیجیان از طریق پایگاه‌های مقاومت به جبهه‌ها صورت گیرد. همین مکان محل جمع‌آوری کمک‌های مردمی و پشتیبانی از رزمندگان سلحشور شد.

سازندگی و عمران شهرها و روستاهای خراب شده‌ی جبهه‌های جنوب به‌ویژه شهرهای سوسنگرد، بستان، هویزه و... را نیروهای مردمی و بسیجی بر عهده گرفتند و از طریق جهاد سازندگی و هلال احمر جمهوری اسلامی ایران جذب و سازمان‌دهی شدند.

در طول هشت سال دفاع مقدس بالغ بر ۲ میلیون نفر از اعضای بسیج به جبهه‌های جنگ عزیمت نمودند که تعداد زیادی از بسیجیان چندین بار در جبهه‌های نبرد حضور یافتند. عده‌ای از آنان فرماندهی گردان، تیپ و لشکرهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را بر عهده گرفتند و به درجه‌ی رفیع شهادت نایل آمدند. شهیدان دکتر چمران، فهمیده، باکری و دیگران از این خیل عظیم به‌شمار می‌روند.

حضور زنان

زنان قشر عظیمی از بسیجیان هشت سال دفاع مقدس را تشکیل می‌دهند که مقاومت دلیرانه آنان در شهرهای جنگی زبانزد است. زنان جوان در شهرهای خرمشهر، آبادان، مریوان و... سلاح بر

دست گرفتند و به دفاع از انقلاب اسلامی پرداختند. عده‌ای از این زنان به شهادت رسیدند و برخی نیز مجروح و یا اسیر شدند. نقش عمده‌ی زنان در هشت سال دفاع مقدس امداد و پشتیبانی بود، از جمله‌ی این اقدامات تهیه‌ی لباس، غذا و تجهیزات انفرادی رزمندگان و ارسال آن به جبهه‌های نبرد بود.

نقش دانش‌آموزان

دانش‌آموزان در کنار سایر اقشار، پایگاه‌های مقاومت بسیج را در مدارس به وجود آوردند و پس از جذب و آموزش به‌سوی مناطق جنگی سرازیر شدند و در هنگام عملیات چون رزمنده‌ای دلاور جنگیدند. این عزیزان در هنگام آماده‌باش کلاس درس را در چادرهای گرم جنوب دائر می‌کردند تا از هم‌کلاسی‌های خود عقب نمانند.

در طول هشت سال دفاع مقدس بیش از ۵۰۰ هزار نفر از دانش‌آموزان به جبهه‌ها عزیمت و ۳۶۰۰۰ شهید، هزاران مفقودالاثر، جانباز و آزاده از این قشر فداکار تقدیم انقلاب اسلامی گردید.

اُسوه‌های بسیج

آشنایی با زندگی نامه‌ی تنی چند از مدافعان حریم عطرآگین مرز و بوم ایران اسلامی :

۱- سردار سپاه اسلام شهید دکتر مصطفی چمران

تاریخ تولد : ۱۳۱۱ محل تولد : سریولک تهران

تاریخ شهادت : ۶۰/۳/۳۰ محل و نحوه‌ی شهادت : سوسنگرد، دهلایه توسط

خمپاره‌ی نیروهای بعثی

فعالیت‌های بعد از انقلاب

– تشکیل نخستین گروه سپاه پاسداران در سعدآباد

– فرماندهی عملیات منطقه‌ی کردستان

– وزیر دفاع در سال ۱۳۵۹ توسط امام خمینی «ره»

– نماینده‌ی مردم تهران در سال ۱۳۵۹

– تشکیل ستاد جنگ‌های نامنظم در اهواز

– عضو شورای عالی دفاع

قسمتی از وصیت‌نامه‌ی شهید: برای مرگ آماده

شده‌ام و این امری است طبیعی و مدت‌هاست که با آن آشنا هستم ولی برای اولین بار وصیت می‌کنم خوشحالم که در چنین راهی به شهادت می‌رسم، تو ای امام لحظه‌ای از حق منحرف نمی‌شوی و هم چون کوه در مقابل طوفان حوادث آرام و مطمئن به سوی حقیقت قدم برمی‌داری و من افتخار می‌کنم و در راه پر افتخارت شربت شهادت می‌نوشم.

۲- زندگی نامه‌ی سردار سپاه اسلام شهید حاج ابراهیم همت

تاریخ تولد : ۱۳۳۴/۱/۱۲ محل تولد : شهرستان شهرضا

تاریخ شهادت : ۶۲/۱۲/۲۴ محل و نحوه‌ی

شهادت : جزیره‌ی مجنون در عملیات خیبر توسط اصابت

ترکش گلوله‌ی توپ

فعالیت‌های پس از انقلاب

– راه‌اندازی کمیته‌ی انقلاب اسلامی شهرضا

– تأسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرضا

با کمک دو تن دیگر

– فرماندهی سپاه پاوه

— به دستور فرماندهی کل سپاه مأمور تشکیل تیپ محمدرسول... —

— فرماندهی تیپ محمد رسول... در عملیات رمضان

— فرماندهی قرارگاه ظفر در عملیات مسلم بن عقیل

— مسئولیت سپاه یازده قدر در عملیات والفجر مقدماتی

قسمتی از وصیت نامه‌ی شهید حاج ابراهیم همت: من زندگی را دوست دارم؛ ولی نه آنقدر که آلوده‌اش شوم و خویشتن را فراموش کنم. علی‌وار زیستن و علی‌وار شهید شدن، حسین‌وار زیستن و حسین‌وار شهید شدن را دوست دارم. الگوی جاوید یک انسان مؤمن رستن از هوی و هوس است و من این الگو را دوست دارم.

۳— زندگی نامه‌ی شهید امیر سپهبد علی صیاد شیرازی

تاریخ تولد: ۱۳۲۳ محل تولد: شهرستان درگز

تاریخ شهادت: ۱۳۷۸/۱/۲۱ محل و نحوه‌ی شهادت:

تهران، هنگام خروج از خانه به دست منافقین کوردل در

پوشش رفتگر در برابر دیدگان فرزندان

فعالیت‌های پس از انقلاب

— فرماندهی عملیات کردستان علیه ضد

انقلاب

— فرماندهی نیروی زمینی ارتش

— عضویت در شورای عالی دفاع

— معاونت بازرسی ستاد فرماندهی کل

قوا

قسمتی از وصیت نامه‌ی شهید: خداوندا

این تو هستی که قلبم را مالا مال از عشق به راهت،

اسلامت، نظامت و ولایت قرار دادی. خدا یا تو خود می‌دانی که همواره آماده بودم آن‌چه را که تو

خود به من دادی در راه عشقی که به راهت دارم نثار کنم. اگر جز این نبودم آن هم خواست تو بود.

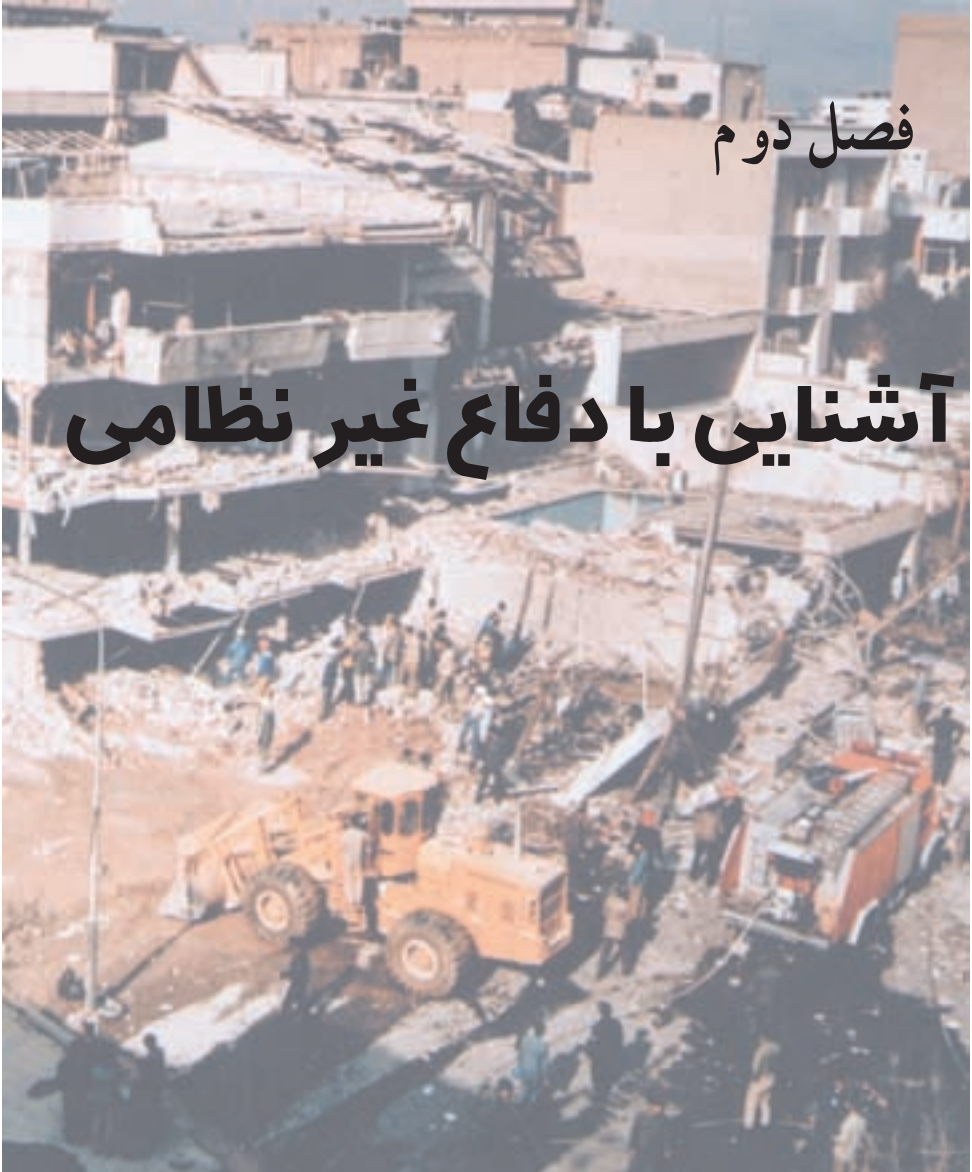
پروردگارا رفتن در دست توست من نمی‌دانم چه موقع خواهیم رفت ولی می‌دانم که از تو باید بخواهم

مرا در رکاب امام زمانم قرار دهی و آنقدر با دشمنان قسم خورده‌ی دینت بجنگم تا به فیض شهادت

برسم.

فصل دوم

آشنایی با دفاع غیر نظامی

دفاع در مقابل بمباران‌ها

مقدمه

پیشرفت و تحولات حاصله در سلاح و ابزار و ادوات جنگی و نادیده گرفتن معیارهای انسانی و قراردادهای بین‌المللی موجب گردیده است که جنگ و دفاع فقط در جبهه‌ها و نوار مرزی میان سربازان دو طرف درگیر صورت نگیرد و تبعات جنگ به شهرها و مردم غیر نظامی نیز آسیب‌های فراوانی وارد نماید، در بسیاری از جنگ‌هایی که در قرن جاری بین کشورهای مختلف روی داده است طرف‌های درگیر با حمله به مردم غیر نظامی بوسیله حملات توپخانه، موشک و بمباران‌های هوایی، به تضعیف روحیه آن‌ها پرداخته و دولت متخاصم را به تسلیم یا عقب‌نشینی وادار نموده‌اند. مردم کشور ما نیز در طول هشت سال دفاع مقدس شاهد حملات فراوان به شهرها و خانه‌های مسکونی خود بوده‌اند. هدف عمده‌ی این حملات تخریب و تضعیف روحیه‌ی مردم از طریق وارد آوردن خسارت مالی و جانی به شهروندان غیر نظامی است.

برنامه‌های دفاع غیر نظامی در بیش‌تر کشورها برای مبارزه با این نوع حملات و کاهش خسارات آن‌ها و نیز مقابله با عواقب بلایای طبیعی مانند: سیل، زلزله و آتش‌سوزی که کم و بیش آثاری مشابه با آثار بلایای غیر طبیعی و جنگی دارد، طراحی و اجرا شده است. در این برنامه علاوه بر سازمان‌دهی نیروی انسانی مورد نیاز برای مقابله با این نوع حوادث، آموزش شهروندان بخصوص دانش‌آموزان اولویت خاصی دارد که در این بخش به تفصیل به آن می‌پردازیم.

تعریف دفاع غیر نظامی

عبارت است از مجموعه اقدامات و آمادگی‌هایی که برای دفاع از جان و مال خود و سایر هم‌نوعان در مقابل حوادث طبیعی و غیر طبیعی انجام می‌گیرد.

چگونگی حفظ خود در مقابل بمباران

جان پناه: محلی است که در مواقع اضطراری که فرصت ساختن و یا رفتن به پناهگاه برای حفظ جان وجود ندارد استفاده می شود.

پناهگاه: مکانی است پیش ساخته و در مقابل اصابت ترکش ها و امواج، مستحکم و ایمن بوده و جان انسان را حفظ و آوار را تحمل می نماید.

جان پناه های موجود در منازل:

- ۱- زیرزمین
- ۲- حوض و استخرهای کم عمق
- ۳- زیر پله های ساختمان
- ۴- پارکینگ مستحکم
- ۵- کنار ستون های مستحکم
- ۶- استفاده از طبقه پایین ساختمان ها

جان پناه های موجود در اماکن عمومی:

- ۱- جوی، نهر، گودال و بریدگی های کنار خیابان
- ۲- پاساژ و مغازه های مستحکم
- ۳- زیر پله های مستحکم و زیر تونل ها
- ۴- کانال ها، مترو و زیرزمین و معابر امن
- ۵- پناه بردن به کنار درختان تنومند و قطور

پناهگاه های موجود در اماکن عمومی:

- ۱- پارکینگ و زیرزمین اسکلت فلزی یا بتونی
- ۲- اتاق های بتونی مستحکم سیمانی فاقد شیشه و پنجره
- ۳- استخر یا حوض عمیق و چاله های کم عمق بدون آب
- ۴- پاساژ و مغازه های مستحکم که در ورودی کوچک دارند.

پناهگاه های سریع الاحداث:

- ۱- پناهگاه های گلدانی: حفر چاله ای به عمق ۱۷۰ سانتیمتر که اطراف آن گونی پر از شن و روی آن الوار تیر چوبی قرار می دهیم.
- ۲- پناهگاه های چاله ای: حفر چاله ای که دور آن را با آجر و سیمان پوشانده و بر روی آن درپوشی قرار می دهیم ساخته می شود.

توصیه های بهداشتی در استفاده از پناهگاه ها:

- کلیه افراد علیه بیماری های واگیردار واکسینه شوند.
- محیط پناهگاه ها بطور مرتب ضد عفونی شود.
- آب مورد نیاز آشامیدنی در ۲۴ ساعت ۲/۵ لیتر می باشد که نباید بیهوده مصرف شود.
- غذا و آب آشامیدنی در ظرف درپوش دار نگهداری شود و از مواد غذایی مانند کمپوت، کنسرو، شیرخشک و بیسکویت استفاده شود.
- وسایل بهداشتی باید به همراه داشت.
- از نفوذ حشرات، جوندگان و حیوانات ولگرد به داخل پناهگاه جلوگیری شود.
- از بردن چراغ، بخاری، نفت و گاز به پناهگاه جلوگیری شود.

عملیات نجات

آموختید که در حملات هوایی، موشکی و بمباران‌ها به منظور حفظ جان باید به جان‌پناه یا پناهگاه پناه برد و درمورد ساخت پناهگاه اطلاعات لازم داده شد. گاهی با همه‌ی کارهایی که افراد در شرایط اضطراری انجام می‌دهند باز هم خطر به‌طور کلی رفع نمی‌شود و در محل‌های اصابت بمب یا موشک خرابی‌هایی به‌بار می‌آید و عده‌ای دچار سانحه می‌شوند، البته نجات افراد آسیب دیده از زیر آوار و ساختمان‌های فرو ریخته به عهده گروه‌های امداد و نجات است، اما تا رسیدن این گروه‌ها ممکن است دقایقی طول بکشد، لذا شما دانش‌آموزان می‌توانید تا رسیدن مأموران امداد به محل حادثه با عمل کردن به توصیه‌ها و نوشتار این بخش افراد را از زیر آوار نجات دهید و به محض رسیدن مأموران امداد محیط را برای این گروه‌ها آماده کنید و ضمن همکاری به دستورات آن‌ها توجه نمایید.

عملیات نجات	← عملیات نجات تفهیم و مسئولیت‌ها مشخص شود.
توسط مردم	← در اسرع وقت راه نفوذ به ساختمان‌ها را پیدا کنید و افراد آسیب دیده
قبل از	سطحی را از داخل ساختمان بیرون آورید.
رسیدن	← اطلاعات مربوط به تعداد نفرات خانواده، محل پناهگاه، اتاق سکونت و
گروه‌های نجات	آشپزخانه را به‌دست آورده و یادداشت کنید.
	← افراد مصدوم را با حفظ خونسردی و کنترل احساسات به بیمارستان
	حمل کنید و عملیات را برای یافتن سایر مصدومین ادامه دهید.
	← شیر کپسول گاز و کنتور آب و فیوز برق را قطع کنید.
	← مکان‌هایی را که احتمال دارد افراد زیر آوار باشند (با گچ یا چوب)
	علامت‌گذاری کنید.
	← به افراد زیر آوار روحیه بدهید و در برخورد با مجروح ابتدا قسمت دهان و
	راه تنفس وی را آزاد نمایید.
	← پس از آزادی سر و سینه، مابقی بدن را از زیر آوار بیرون بکشید. از دادن
	هرگونه آشامیدنی و مواد غذایی به مصدومینی که دچار شوک و خونریزی
	شده‌اند پرهیزید.

اقدامات	←	خونسردی خود را کاملاً حفظ کنید.
ایمنی در زیر آوار	←	از ایجاد سروصدای زیاد جداً خودداری کنید و یک نفر امدادگر را برای کمک صدا بزنید.
	←	از فعالیت‌های زیاد که باعث اتمام اکسیژن محیط می‌شود و از حرکت‌های بی‌جا و سریع که باعث ریزش آوارهای سست می‌گردد، بپرهیزید.
	←	افراد مصدوم مبتلا به شکستگی استخوان را جابه‌جا نکرده و شکستگی را به وسیله تخته آتل‌بندی کنید.

مقابله با آتش‌سوزی

آشنایی با آتش و چگونگی مقابله با آتش‌سوزی مطلب مهمی است، زیرا حوادث ناشی از آتش مخصوصاً در زمان جنگ ممکن است خسارت‌های جبران‌ناپذیری را موجب شود، آتش‌سوزی از جمله حوادثی است که علل طبیعی (مانند: رعد و برق) و علل غیرطبیعی (جنگ) هر دو ممکن است آن را به وجود آورند.

توصیه‌های مفید برای پیش‌گیری از حوادث آتش‌سوزی

— از برافروختن آتش در کنار خرمن‌ها یا توده علوفه‌ی خشک و تنه‌ی درختان و جنگل‌ها خودداری شود.

— در مواقع طوفانی و وزش بادهای شدید آتش‌هایی را که تهیه کرده‌اید خاموش کنید.
— مواد نفتی را در انبار یا جاهایی که مواد خشک و قابل اشتعال وجود دارد نگه‌داری نکنید.

— از پاشیدن آب به روی پرز یا وسایل برقی و گازسوز و نفتی خودداری کنید.
— سیم‌های برق را از زیر فرش و یا بالای در عبور ندهید. (روکش سیم از بین رفته موجب آتش‌سوزی می‌شود).

— هنگام ترک خانه شیر کپسول و وسایل گازسوز و همچنین وسایل نفت‌سوز را ببندید.

وسایل اولیه‌ی مقابله با آتش‌سوزی

۱- سطل معمولی و سطل آتش‌نشانی جهت پاشیدن آب

۲- سطل‌های معمولی محتوی شن خشک

۳- خاموش‌کننده‌های دستی

۴- شیلنگ آب تحت فشار در داخل ساختمان

ساختمان خاموش کننده‌های دستی: معمولاً در خاموش کننده‌ها اجزاء و قطعات زیر به کار رفته است:

- ۱- مخزن محتوی مواد خاموش کننده (گاز، پودر، آب و غیره)
- ۲- مخزن محتوی گازی خنثی یا هوا به صورت فشرده، که در مواقع استفاده از خاموش کننده مواد اطفایی را تحت فشار قرار می‌دهد.
- ۳- ضامن
- ۴- انبرک فشار و تخلیه
- ۵- محل خروج
- درجه‌ی نشان دهنده‌ی وضعیت: این دستگاه میزان فشار مواد داخل سیلندر و یا پر و خالی بودن آن را نشان می‌دهد.

مکانیزم خاموش کننده‌های پودری بدین صورت است که مواد خاموش کننده (پودر و...) در داخل سیلندر به وسیله‌ی فشار هوا و یا گاز بی‌اثر متراکم می‌شود و در مواقع استفاده با آزاد نمودن ضامن و

ضربه زدن به انبرک فشار و تخلیه‌ی مواد داخلی با فشار از محل خروج خارج می‌شود. مواد داخلی با فشار زیادی خارج شده و آتش را خاموش می‌نماید.

خاموش کردن آتش و عملیات نجات

برای ایجاد آتش وجود سه عامل هوا، ماده‌ی سوختنی و حرارت لازم است. برای پیش‌گیری از آتش‌سوزی باید از اجتماع سه عامل فوق جلوگیری به عمل آورد و هم‌چنین برای مبارزه با آن لازم است یکی از عوامل سه‌گانه را از بین برد. در برخی از موارد، لازم است دو یا سه عامل را از بین برد تا خطر اشتعال دوباره‌ی آتش از میان برود.

برای مثال درمورد مخزن سوخت یک وسیله‌ی گرمازا که بسیار گرم شده است، هر سه عامل فوق را بایستی هم‌زمان از بین برد:

– خفه کردن مخزن سوخت: برای جلوگیری از رسیدن اکسیژن

– خنک کردن مخزن با آب: برای کاهش حرارت

– بستن شیر سوخت مخزن: به‌منظور جلوگیری از رسیدن ماده‌ی سوختنی

فرض کنید در یک خیابان شما با اتومبیلی که آتش گرفته است روبرو می‌شوید. قسمت داخلی صندلی‌های اتومبیل در حال سوختن است. حرارت تولید شده ممکن است باک بنزین این اتومبیل و اتومبیل‌های نزدیک را منفجر نماید. با توجه به مطالب بالا چه اقداماتی برای کنترل و خاموش کردن این آتش‌سوزی بایستی صورت گیرد؟

جدول روش‌های مقابله با انواع آتش‌سوزی

انواع	نوع آتش‌سوزی	روش مقابله
نوع اول	– آتش‌سوزی مواد خشک (چوب، کاغذ)	– مؤثرترین و ارزان‌ترین روش سرد کردن به‌وسیله‌ی آب است.
نوع دوم	– آتش‌های مایعات (نفت، بنزین، الکل و...)	– بهترین روش خفه کردن آتش به‌وسیله‌ی پتوی خیس و خاموش‌کننده‌های دستی محتوی پودر و کف است و یا مهار آن به‌وسیله‌ی شن و ماسه خشک است.
نوع سوم	– آتش‌سوزی ناشی از برق	– ابتدا بایستی جریان برق قطع شود و سپس برای خاموش کردن آتش می‌توان از خاموش‌کننده‌های مناسب با مواد در حال اشتعال مانند پودر و یا گاز CO_2 استفاده کرد.
نوع چهارم	– آتش‌سوزی‌های ناشی از گاز	– بستن شیر گاز و در صورتی که توانیم با بستن شیر گاز مانع خروج گاز شویم، اجازه می‌دهیم گاز در حال اشتعال باقی بماند و سیلندر گاز را به محل باز انتقال می‌دهیم.

عملیات نجات: اصول حفاظت شخصی در محل‌هایی که طعمه‌ی آتش شده است.

– قرار دادن پارچه یا دستمال مرطوب در جلو بینی و دهان برای جلوگیری از تنفس دود و خفه شدن

– تلاش و یافتن راه خروجی (دنبال کردن و دور زدن دیوارها)

روش نجات افرادی که دچار آتش‌سوزی شده‌اند:

– پس از ورود به محل حریق باید اتاق را کاملاً دور بزنید و همه‌چیز را واریسی کنید.

– سپس با استفاده از طناب راهنما از وسط اتاق عبور کنید تا جهت خروج خود را گم نکنید

و در صورت یافتن شخص بیهوش او را به طرف پشت برگردانید.

– میچ دست‌های او را ببندید، سپس دو زانو نشسته و به‌طور درازکش آن شخص را به طرف در خروجی با خود بکشید. در صورت عبور از پله‌ها سر مصدوم به طرف پایین پله‌ها باشد و او را به آرامی به پایین برسانید.

– چنانچه لباس تن شخص آتش گرفته باشد او را در یک پتو یا پرده‌ی غیرپلاستیکی بپیچید.

– هرگز اجازه ندهید فرد حریق زده ایستاده بماند و سریع او را از محل حادثه دور کنید.

روش نجات حریق‌زده

باید توجه داشت استفاده از ماسک‌های فیلتردار در محل‌های بسته و داخل ساختمان‌هایی که دچار آتش‌سوزی شده‌اند کاملاً ایمنی را تأمین نمی‌نماید زیرا در این محل‌ها هوای اکسیژن‌دار وجود ندارد و ماسک‌های ذکر شده فقط از ورود دود جلوگیری می‌نمایند و اکسیژن تولید نمی‌نمایند.

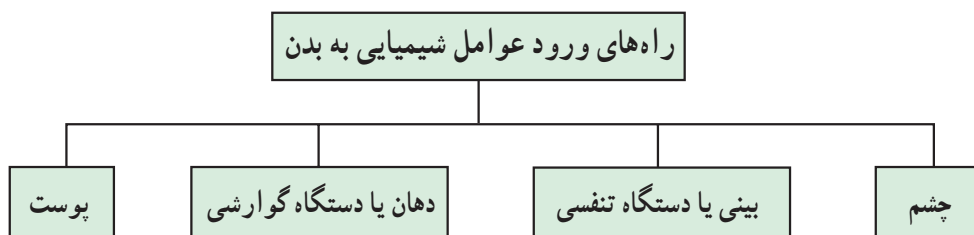
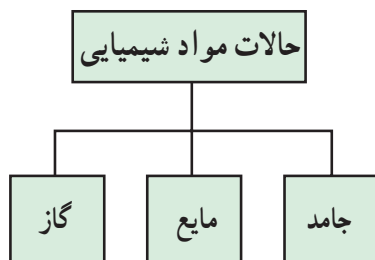
دفاع در برابر حملات شیمیایی، میکروبی و رادیواکتیو (ش.م.ر)

مقدمه

امروزه با پیشرفت علم و صنعت در جهان، وسایل و ابزارهای جدیدی ساخته شده‌اند که کارهای انسان را سرعت می‌دهند و بر توانایی بشر می‌افزایند. این پیشرفت‌ها در جای خود نویدبخش و امیدوارکننده است اما متأسفانه در کنار آن‌ها اخبار وحشت‌انگیز و ناامیدکننده‌ای از ساخت سلاح‌های مرگبار و توسعه‌ی روزافزون آن‌ها در سطح جهان به گوش می‌رسد که می‌تواند در زمان کوتاهی تلفات و خساراتی را به بار آورد که در گذشته جنگ‌های چندین ساله نیز به آن اندازه خسارات و تلفات به بار نمی‌آورد. روشن است که تا وقتی همه‌ی انسان‌ها از تعلیم و تربیت صحیح برخوردار نشوند و تمایلات نفسانی خود را تحت کنترل و مهار عقل و ایمان درنیاورند، این روند ادامه خواهد داشت. البته در این میان، وظیفه‌ی ما هوشیاری، بیداری و آموزش هرچه بیشتر و کسب آمادگی برای روبه‌رو شدن با همه‌ی آن‌هاست.

گازهای سمی شیمیایی برای اولین بار در سال‌های ۱۹۱۵، ۱۹۱۶ و ۱۹۱۷ به کار رفتند. در جنگ جهانی اول، عملیات شیمیایی در مقیاس وسیع صورت پذیرفت و از چندین عامل شیمیایی سمی از جمله گازهای خفه‌کننده‌ی کلر، برم، فسژن، آکینیت استفاده شد و در جنگ جهانی دوم از عوامل آتش‌زا و دودانگیز استفاده گردید. در اسفند سال ۱۳۶۲ در عملیات خیبر، رزمندگان یرتوان اسلام نیز بیش از ۳۰ مورد هدف بمباران شیمیایی کشور عراق قرار گرفتند که بیش‌تر آن از نوع گازهای خردل یا تاول‌زا و اعصاب بوده است و فجیع‌ترین و هولناک‌ترین بمباران شیمیایی که منجر به تلفات چند هزار شهید شده، شهر حلبچه در فروردین ماه سال ۱۳۶۷ (ه.ش.) توسط رژیم حاکم بر عراق بوده است.

تعریف سلاح‌های شیمیایی: به سلاح‌هایی گفته می‌شود که عامل مؤثر آن‌ها مواد شیمیایی سمی است. پخش این مواد در فضا و تماس آن‌ها با بدن موجودات زنده و از جمله بدن انسان ضایعات مختلفی را در آن‌ها به وجود می‌آورد و ممکن است به صورت بمب، توپ، راکت، گلوله و یا هر وسیله‌ی دیگر (اسباب‌بازی، لوازم التحریر و...) به سوی دشمن پرتاب شود.

وسایل حفاظت از ش.م.ر.

تصویر نماینده‌ی سازمان ملل را در حال شناسایی و ثبت نوع سلاح شیمیایی استفاده شده در جنگ عراق علیه ایران نشان می‌دهد.

اصطلاحات عوامل شیمیایی

۱- غلظت مواد شیمیایی: مقدار میلی گرم غبار یا ذرات مواد شیمیایی در واحد حجم هوا را غلظت ماده‌ی شیمیایی نامند.

۲- حروف ش. م. ر: حرف «ش» برای شیمیایی، حرف «م» برای میکروبی و حرف «ر» برای رادیواکتیو استفاده شده است.

۳- تعریف دُز: به حاصلضرب غلظت در واحد زمان که شدت عمل فیزیولوژیکی را مشخص می‌کند، دز می‌گویند.

الف - دُز کشنده‌ی متوسط: مقدار معینی از عوامل شیمیایی است که 50% از پرسنل یگان‌هایی را که بدون محافظ باشند در صورت عدم مداوای به موقع خواهد کشت.

ب - دُز ناتوان کننده‌ی متوسط: مقدار معینی از عوامل شیمیایی را که 50% از پرسنل یگان‌هایی که بدون حفاظت باشد از مأموریت باز می‌دارد.

۴- پایداری: ثبات و دوام یک عامل در محیط را پایداری می‌گویند که با خاصیت فیزیکی عامل، شرایط جوّی محیط و نحوه‌ی پخش و وضعیت زمین بستگی دارد.

۵- تیدرولیز: به واکنش شیمیایی یک ماده با آب که موجب خنثی شدن یا تقلیل اثر سمی آن می‌شود، تیدرولیز می‌گویند.

تقسیم‌بندی مواد شیمیایی برحسب نوع و نحوه‌ی اثر:

۱- عامل اعصاب

- ۲- عامل خون
- ۳- عامل تاول‌زا
- ۴- عامل خفه کننده
- ۵- عامل تهوع آور
- ۶- عامل اشک آور

۱- عامل اعصاب

مشخصات: به صورت مایع و بخار است و معمولاً رنگ متمایل به قهوه‌ای و بویی نظیر بوی میوه دارد. این عامل بر روی اعصاب فرد اثر می‌گذارد و در تنفس برای او مشکل ایجاد می‌کند. علائم: تنگی مردمک چشم، آبریزش از بینی و دهان، سرگیجه، تهوع، اسهال، گرفتگی عضلات، ضعف و بی‌حالی، شلی دست و پا و خیره شدن چشم و احساس فشار بر روی قفسه‌ی سینه. روش مقابله

الف - اقدامات اختصاصی

۱- استفاده از لباس حفاظتی، پارچه یا لباس آغشته به مواد مخصوص (به‌طوری که گاز نفوذ نکند).

- ۲- در صورت مشاهده‌ی علائم مسمومیت، اولین آمبول‌آتروپین اتوماتیک را تزریق کنید.
- ۳- برای رفع آلودگی و برداشتن قطرات عامل از روی پوست، از قوطی امداد انفرادی ش.م.ر و یا آب و صابون استفاده کنید.

ب - اقدامات عمومی

- ۱- هنگام ظهور هر نوع عامل شیمیایی باید هرچه سریع‌تر از ماسک محافظ استفاده کنید.
- ۲- چنانچه علائم خاص مربوط به ماده‌ی شیمیایی در بدن دیده نشد، به مأموریت محوله ادامه

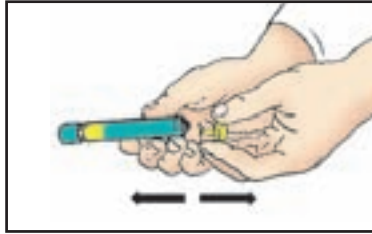
دهید.

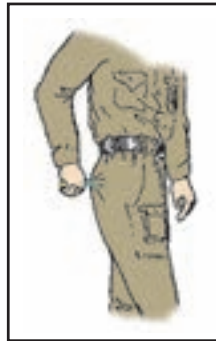
- ۳- از رفتن به پناهگاه خودداری کنید.
- ۴- در صورت نبودن ماسک، دستمالی (چفیه) را خیس کنید و جلوی دهان و بینی خود بگیرید.

روش استفاده از آمپول

الف - دریچه‌ی زرد رنگ اطمینان (ضامن) را از ته آمپول خارج کنید.

ب - طرف سبز رنگ آمپول را به طرف عضله‌ی پا (باسن) بگیرید و در قسمت گوشتی بدن فشار دهید تا آمپول عمل کند.

پ - بعد از ۱۰ دقیقه اگر علائم بیماری وجود داشت، آمپول دوم و پس از آن آمپول سوم را نیز مصرف کنید. (تزریق بیش از ۳ عدد آمپول بدون اجازه‌ی پزشک مجاز نیست.)
تذکر: مجروح می‌تواند شخصاً از یک آمپول استفاده کند. در صورت کند شدن یا قطع نفس به مصدوم تنفس مصنوعی بدهید.

۲- عامل خون

مشخصات: عامل خون به صورت گاز است از طریق دستگاه تنفسی وارد جریان خون می‌شود؛ همراه خون به بافت‌ها می‌رود و اختلال ایجاد می‌کند.

علائم: افزایش تعداد تنفس، تنگی نفس، افزایش تعداد ضربان قلب، سردرد، سرگیجه، سرخ رنگ شدن لب‌ها و سرانگشتان و دور چشم.

روش مقابله

۱- اقدامات عمومی را انجام دهید.

۲- در صورتی که احساس می‌کنید، عامل خون وارد بدن شده است، از آمپول امیل نیتريت استفاده کنید.

روش استفاده از آمپول

الف- در منطقه‌ی آلوده، سر آمپول را بشکنید و آن را از کنار گوش (قطعه‌ای صورتی) وارد ماسک کنید و از بینی نفس بکشید.

ب- خارج از منطقه‌ی آلوده آمپول را بشکنید. مایع درون آن را روی پارچه‌ای بریزید و پارچه را جلوی بینی خود یا فرد مصدوم قرار دهید.

تذکر ۱: در صورتی که فرد مصدوم در منطقه‌ی آلوده باشد، ابتدا ماسک را روی صورت او بگذارید و سپس از آمپول استفاده کنید.

تذکر ۲: معالجه را حداکثر تا ۸ آمپول به فاصله‌ی هر ۵ دقیقه یک عدد ادامه دهید. هرگاه تنفس عادی شد، معالجه را قطع کنید.

تذکر ۳: بیش از ۸ عدد آمپول با نظر پزشک مجاز است.

۳- عامل تاول‌زا

مشخصات: این عامل به حالت مایع و جامد است و بوی آن نظیر بوی سیر یا بوی گیاه است و از طریق استنشاق و پوست وارد بدن می‌شود.

علائم: قرمز شدن پوست، سوزش، خارش و به وجود آمدن تاول پس از تماس عامل با پوست بدن. بعد از چند ساعت همان محل قرمز شده و پس از یک الی سه روز تاول ایجاد می‌شود.

روش مقابله

۱- اقدامات عمومی را انجام دهید.

۲- در اولین فرصت عامل را با آب یا پارچه تمیز از روی پوست پاک کنید.

۳- قسمت‌های آلوده‌ی لباس را به دقت و بدون دست زدن جدا کنید و به جای آن پودر بپاشید.

۴- از ترک‌اندن تاول‌ها خودداری کنید.

۴- عامل خفه کننده

مشخصات: این عامل به صورت گاز است و بویی شبیه به بوی سبزی تازه دارد. تأثیرات آن آسیب رساندن به مجاری تنفسی و ایجاد خفگی است.

علائم: دارای دو علامت است :

۱- اولیه: مانند سوزش مجاری تنفسی، سردرد، سرفه و تهوع

۲- ثانویه: تنگی نفس، فشار در قفسه‌ی سینه، احساس سوختگی در گلو و حالت تهوع
روش مقابله

۱- اقدامات عمومی را انجام دهید. ۲- مصدوم را در حالت استراحت قرار دهید و گرم نگه

دارید. ۳- دهان مصدوم را از ترشحات خالی کنید. ۴- در صورت لزوم، به مصدوم تنفس مصنوعی بدون فشار بدهید.

تذکر مهم: در صورت نبودن ماسک حتماً از دستمال یا پارچه‌ی خیس استفاده کنید.

۵- عامل تهوع آور

مشخصات: عامل تهوع آور به صورت جامد و به رنگ سفید است. این عامل در دستگاه تنفس و گردش خون اختلال ایجاد می کند.

علائم: تهوع، استفراغ، دردهای شدید ناحیه‌ی شکم (ظهور علائم بعد از ۳۰ دقیقه است).
روش مقابله

۱- اقدامات عمومی را انجام دهید. ۲- ترشحات داخل دهان و ماسک مصدوم را خالی کنید.

تذکر ۱: در مناطق باز و صحرایی نیاز به رفع آلودگی نیست.

تذکر ۲: سر مصدومانی را که دچار بی حالی و خواب آلودگی و استفراغ هستند، به پهلو قرار

دهید، تا از رفتن ترشحات به داخل ریه و مجاری تنفس جلوگیری شود.

۶- عامل اشک آور

مشخصات: به صورت جامد و به رنگ سفید است و بویی شبیه به بوی فلفل دارد.

علائم: سوزش در بینی، گلو و چشم، عطسه، سرفه، تهوع و استفراغ

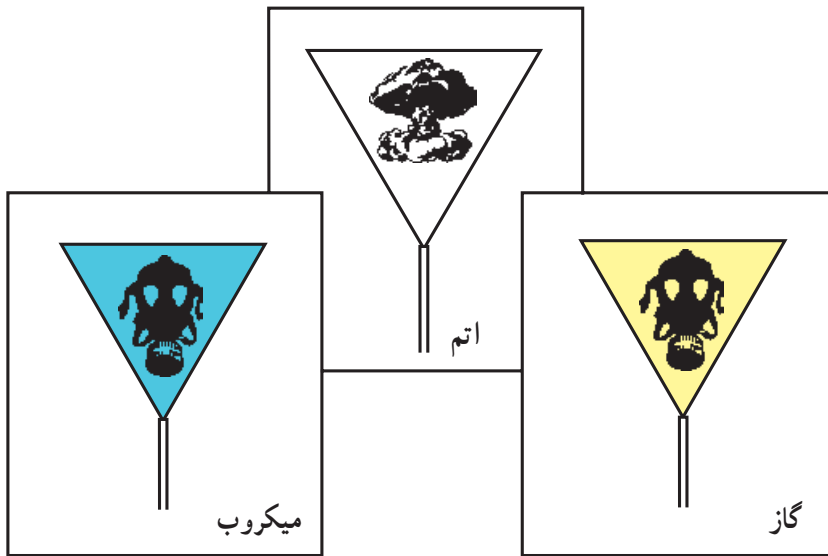
روش مقابله

۱- اقدامات عمومی را انجام دهید. ۲- در صورتی که در منطقه‌ی سر بسته و اماکن هستید، از

آتش و بخار آب استفاده کنید.

نحوه‌ی تشخیص یک منطقه‌ی آلوده‌ی ش. م. ر (اعلام خطر)

۱- توجه به تابلوهای مخصوص آلودگی ش. م. ر

۲- مشاهده‌ی انتشار غیرعادی دود پس از اصابت بمب و گلوله‌های توپ، خمپاره و ...

به زمین یا انفجار در فضا

۳-مشاهده‌ی ذرات معلق در هوا

۴- مشاهده‌ی لاشه‌ی حیوانات به‌طور غیرعادی

۵- مشاهده‌ی زیاد شدن حشرات «مگس، پشه، کنه و ...» به‌طور غیرعادی (ویژه‌ی مناطق آلوده‌ی میکروبی)

۶- مشاهده‌ی نور سفید خیره‌کننده (نشان‌دهنده‌ی انفجار اتمی یا رادیواکتیو)

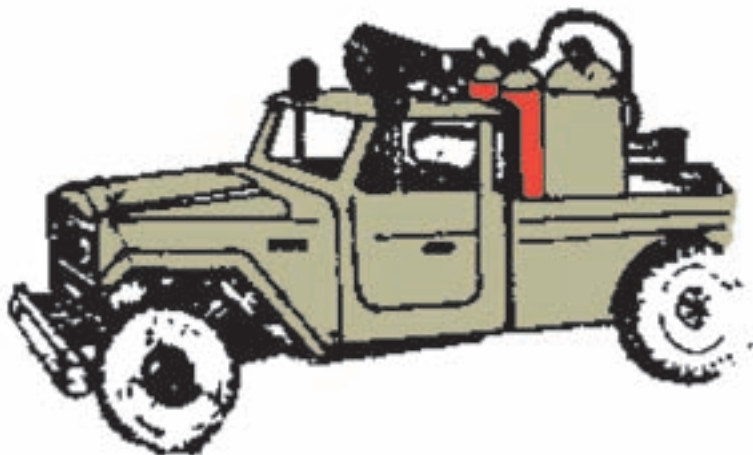
۷- شنیدن صدا یا دریافت پیام تلفنی مبنی بر انجام حمله‌ی ش.م.ر توسط دشمن

۸- احساس بوهای غیرعادی مانند : بوی سیر، سبزی تازه، بادام تلخ، ماهی، ...

۹- شنیدن صدای آژیر خطر یا اعلام وضعیت توسط گروه‌های پدافند ش.م.ر و هم‌چنین دستور فرماندهی هر رده.

۱۰- خشک شدن شاخ و برگ گیاهان به طور غیرعادی، تغییر رنگ برگ ها یا مشاهده قطره های غیرعادی بر روی آن ها.

۱۱- احساس تغییر غیرعادی در طعم و مزه ی آب و غذا
 ۱۲- احساس سوزش در چشم، بینی، دهان و ایجاد اشکال در دید و تنفس (به طور غیرعادی)
 ۱۳- آبریزش از چشم، بینی، دهان (به طور غیرعادی) یا احساس سردرد، سرگیجه و تهوع.

اقدامات عمومی در مقابله با جنگ های ش.م.ر
 به دنبال تشخیص آلودگی منطقه بلافاصله و بدون فوت وقت اقدامات عمومی زیر را انجام دهید :

۱- در کم تر از ۹ ثانیه، ماسک گذاری کنید. در صورت در دسترس نبودن ماسک، پارچه یا دستمال تمیزی را با آب قمقمه خیس کنید و جلوی دهان و بینی خود بگیرید (جز در مورد انفجارات اتمی و هسته ای).

۲- دیگران را از آلودگی منطقه با خبر کنید (با گفتن کلمه‌های گاز، میکروب، اتم).

۳- با توجه به جهت باد در محل پخش عامل و اجازه‌ی فرماندهی خود از منطقه دور شوید.
به طوری که هوای آلوده را تنفس نکنید.

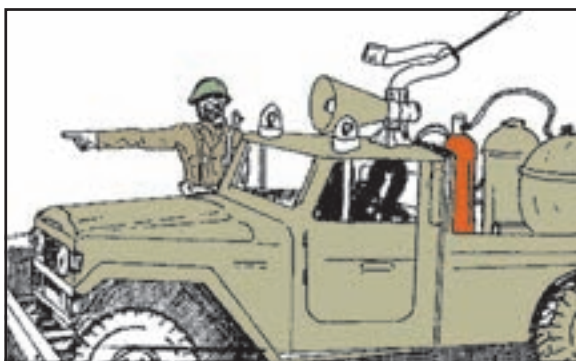

۴- پاچه‌های شلوار، سر آستین‌ها، دگمه‌ها و یقه‌ی لباس خود را به دقت و به طور کامل ببندید
و بادگیر خود را بپوشید.

۵- از رفتن به گودال‌ها، شیارها، سنگرها و ... خودداری کنید و در صورت اجازہی فرماندهی خود به نقاط نسبتاً بلند بروید.

۶- از دست زدن به سطوح آلوده و تماس مستقیم با افراد آلوده خودداری کنید.
۷- محل و زمان افتادن بمب یا مهمات ش.م.ر. را مشخص کنید و تیم‌های مقابله با جنگ‌های ش.م.ر. را با خبر سازید. از نزدیک شدن افراد به منطقه‌ی آلوده جلوگیری کنید.

۸- در صورت امکان و با اجازہی فرماندهی خود برای رفع آلودگی محیط آتش روشن کنید.

۹- از مصرف آب و غذای روباز خودداری کنید و قوطی‌های کنسرو را هم قبل از مصرف با آب جوش بجوشانید.

۱۰- از استحمام در رودخانه، برکه و مرداب‌ها بدون هماهنگی فرماندهی جداً خودداری کنید.

۱۱- سر و بدن خود را با آب و صابون بشوید.

۱۲- برای رفع آلودگی از پوست و تجهیزات انفرادی خود، از قوطی امداد انفرادی ش.م.ر

استفاده کنید (طبق دستورالعمل داخل قوطی).

- ۱۳- به کلیه ی تذکرات تیم های مقابله با جنگ های ش.م.ر به طور کامل توجه کنید.
- ۱۴- منطقه ی آلوده را با علایم مخصوص علامت گذاری کنید تا برادران دیگر به منطقه وارد

نشوند.

زمان ماسک گذاری

۱- پس از اعلام یا تشخیص وقوع یک حمله ی ش.م.ر

۲- پس از تشخیص منطقه ی آلوده

نحوه ی ماسک گذاری

۱- جریان تنفس خود را به طور موقت قطع کنید.

۲- در کم تر از ۹ ثانیه ماسک خود را بگذارید.

تذکر: حتماً قبل از ماسک گذاری دریچه ی پلاستیکی مخصوص ورود هوا را از جای خود خارج کنید.

۳- ضمن بستن دریچه ی خروجی هوا (با کف دست) با فشار هوای موجود در سینه، هوای آلوده ی درون ماسک را خارج کنید.

۴- پس از بیرون کردن هوا، کف دست خود را به دریچه‌ی ورود هوا (فیلتر) بچسبانید و به مدت ۱۰ ثانیه هوا را به داخل آن بدمید تا مطمئن شوید که ماسک کاملاً سالم است و خللی ندارد.

۵- اگر هوا وارد ماسک می‌شود، بندهای همان قسمت را محکم کنید. دقت کنید بندها پاره نشوند.

تذکر

الف - برای جلوگیری از ورود عوامل ش.م.ر به ماسک لازم است ریش فرد به حد کافی کوتاه باشد. در غیر این صورت، ماسک در مقابل عوامل شیمیایی محافظ خوبی نخواهد بود.

ب - جهت کسب اطمینان کامل از سالم و اندازه بودن ماسک خود قبل از روبه‌رو شدن با حمله‌ی شیمیایی ماسک خود را یک بار امتحان کنید و بپوشید.

۶- فقط با اجازه‌ی فرماندهی، ماسک برداری کنید.

اقدامات عمومی پس از خروج از منطقهی آلوده (رفع آلودگی)

۱- لباس‌های آلوده‌ی همه‌ی افراد (هم افراد مصدوم و هم افراد سالم) را عوض کنید و

در جایی معین جمع‌آوری نمایید.

۲- چشم‌هایتان را به مدت ۱۰ دقیقه با آب سرد بشویید.

۳- بدن خود را ابتدا با آب سرد و سپس با آب گرم و صابون بشویید. در صورت نبود امکانات

لازم، شست‌وشو با آب کافی است.

۴- جاهای چین و چروک‌دار بدن را با دقت بیشتری بشویید.

۵- ماسک‌برداری

الف - فیلترهای ماسک را از ماسک جدا کنید.

ب - عامل مایع و جامد را به وسیله‌ی آب و صابون یا مواد رفع آلودگی از ماسک جدا کنید.

پ - ماسک را خشک کنید و در برابر هوا قرار دهید.

۶- لباس‌ها و لوازم پارچه‌ای: لباس‌ها و لوازم پارچه‌ای را با آب داغ و صابون بشویید.

به‌طوری که مطمئن شوید هیچ‌گونه آلودگی در آن‌ها وجود ندارد و سپس آن‌ها را در مجاورت باد و آفتاب قرار دهید.

۷- تجهیزات فلزی رنگ شده: این لوازم را با آب و صابون بشوید. از محلول رفع آلودگی ویژه‌ای نیز می‌توانید استفاده کنید. در صورتی که جهت رفع آلودگی از بنزین استفاده می‌کنید. باید بدانید که بنزین عامل را از بین نمی‌برد، بلکه صرفاً آن را از سطح موردنظر پاک می‌کند.

۸- خودروها و جنگ افزارها: این وسایل را با آب و صابون بشوید. پارچه‌ی آغشته به بنزین می‌تواند آلودگی را پاک کند ولی آن را نابود نمی‌سازد. اگر کپسول رفع آلودگی در اختیار دارید، به وسیله‌ی آن رفع آلودگی کنید.

۹- جاده‌ها: سطوح جاده‌ها به وسیله‌ی خودروهای رفع آلودگی یا کپسول رفع آلودگی، پاک می‌شود.

۱۰- هوای منطقه: برای رفع آلودگی از هوای منطقه :

۱- آتش روشن کنید ؛ در این مورد آتش بسیار مؤثر است.

۲- از کپسول‌های مخصوص ماده‌ی رفع آلودگی هوا استفاده کنید.

خصوصیات و اقدامات ویژه‌ی میکروبی

عوامل میکروبی: عوامل ریز زنده‌ای هستند که با ورود به بدن انسان و حیوان و راه‌یابی به گیاه و مواد دیگر باعث بیماری، ضایعات و تلفات می‌شوند. این میکروب‌ها در انسان بیماری‌هایی از قبیل : تیفوس، آبله، طاعون، سیاه‌زخم و غیره تولید می‌کنند. اغلب می‌توان با واکسینه کردن به موقع از ابتلا به این بیماری‌ها جلوگیری کرد. بعد از آن که مشخص شد که دشمن از عوامل میکروبی استفاده کرده است، اقدامات زیر را انجام دهید :

۱- اقدامات عمومی را انجام دهید.

۲- زخم‌های خود را به سرعت با مواد ضد عفونی کننده مثل آب گرم و صابون و ... ضد عفونی کنید و روی آن‌ها را بپوشانید.

۳- آب دهان خود را بیرون بریزید و در صورت امکان، دهانتان را با آب و نمک بشویید یا مسواک بزنید.

اقدامات پس از خروج از منطقه‌ی آلوده‌ی میکروبی

۱- بدن و به ویژه قسمت‌های مودار آن را کاملاً با آب گرم و صابون بشویید.

۲- در سنگر و اتاق‌های کار برای از بین بردن حشرات ناقل بیماری از حشره کش استفاده کنید.

۳- اگر مواد غذایی را به مدت ۲ ساعت بپزید قابل مصرف خواهند بود.

۴- قبل از باز کردن مواد غذایی سرپسته (کنسرو شده) آن‌ها را چند دقیقه در آب جوش قرار دهید.

۵- سبزی‌ها و میوه‌ها را کاملاً ضدعفونی کنید.

۶- افراد بیمار یا مشکوک به بیماری را شناسایی و به کادر درمانی معرفی کنید. در ضمن، حداقل ۲ متر از آن‌ها فاصله بگیرید.

۷- هنگام خروج از منطقه‌ی آلوده، سلامتی دیگر افراد باید توسط پزشک تأیید شود.

خصوصیات ویژه‌ی انفجارهای هسته‌ای: به دنبال انفجار یک سلاح هسته‌ای، موج انفجار و تشعشعات حرارتی و هسته‌ای ایجاد می‌شود. موج انفجار حاصل باعث خرابی تأسیسات و تجهیزات می‌شود و تشعشعات هسته‌ای عامل بیماری‌های خطرناکی چون سرطان است. توضیح این که بعد از ایجاد تشعشعات هسته‌ای، کلیه‌ی ذرات موجود در محیط آلوده می‌شوند و تا مدتی از خود تشعشع ساطع می‌کنند و می‌توانند به انسان آسیب برسانند. به خاطر داشته باشید با انجام اقدامات زیر می‌توانید به مقدار زیادی از خطرات آن‌ها بکاهید.

اقدامات ویژه برای مقابله با انفجارهای هسته‌ای: پس از مشاهده‌ی نور سفید خیره‌کننده بدون این که مجدداً به آن نگاه کنید، اقدامات زیر را انجام دهید:

۱- در صورتی که در یک‌الی دو قدمی شما سنگر یا شیار مطمئنی وجود ندارد، پشت به محل

انفجار زمین گیر شوید و از سر و صورت و بدن خود محافظت

کنید. هر چه می‌توانید بدن خود را به سطح زمین بچسبانید. در

این صورت بیش‌تر در امان هستید.

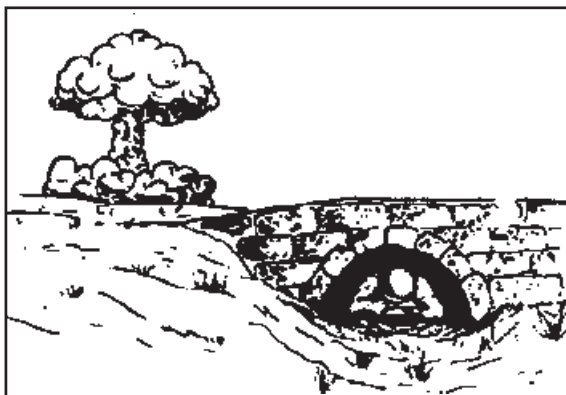
۲- تپه‌ها پناه‌گاه‌های مناسبی در مقابل تشعشعات هسته‌ای هستند.

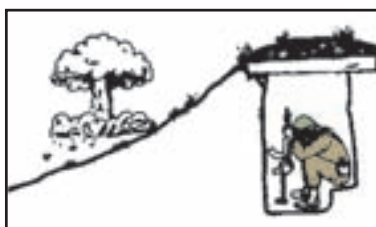
۳- هنگام رویارویی با تشعشعات هسته‌ای، شیارها و گودال‌ها، پناه‌گاه‌های مناسبی هستند.

۴- جهت مقابله با تشعشعات هسته‌ای، پل‌ها و لوله‌های آب پناه‌گاه‌های مناسبی هستند.

۵- در مقابل تشعشعات و ریزش گرد و غبارهای هسته‌ای سنگر حفره‌ی روباه با سقف پوشیده پناه‌گاه خوبی است.

۶- سنگر حفره‌ی روباه محل مناسبی برای مصون ماندن از موج انفجار و تشعشعات حرارتی ناشی از انفجار هسته‌ای است.

۷- پس از تمام شدن گردوغبار، همه‌ی گردوغبار موجود را جاروب کنید.

۸- تمام قسمت‌های بدن خود، به‌خصوص قسمت‌های مودار را، کاملاً بشوید.

نکاتی که هنگام برخورد با منطقه‌ی آلوده‌ی هسته‌ای باید رعایت کنید:

۱- حتی الامکان وارد منطقه نشوید و منطقه را دور بزنید.

۲- اگر مجبورید از منطقه عبور کنید، در صورت امکان چندین ساعت صبر کنید تا از شدت

آلودگی کاسته شود؛ در غیر این صورت، با تندرترین خودروی زرهی یا ماشینی که کف آن با کیسه‌های

شن پوشانده شده است به سرعت از منطقه عبور کنید.

۳- اگر ماندن در منطقه آلوده ضروری است، از سنگ‌های حفره‌ی روباه یا ساختمان‌های حفاظتی ویژه استفاده کنید.

به کارگیری مهارت‌های فردی، گروهی و امکانات در دفاع

مقدمه

تاکتیک مجموعه‌ای از اصول و قواعد پیش‌بینی شده‌ای است که هنگام جنگ و دفاع از آن استفاده می‌کنیم. وقتی صحبت از تاکتیک رزم انفرادی می‌کنیم هدف کلیه‌ی شیوه‌ها و روش‌های مصون ماندن از خطر و آسیب دشمن چه هنگام دفاع و چه در زمان حمله است.

مباحثی که در تاکتیک رزم انفرادی طرح می‌شود عبارتند از: شناسایی عوارض زمین، حفاظت انفرادی در مقابل خطر، استتار، اختفاء در رزم، پیش‌روی سنگرهای شهری، اصول پاسداری (نگهبانی)، ایست بازرسی، جهت‌یابی، قطب‌نما، تخمین مسافت و نگهبانی صحرائی.

از مجموعه‌ی مباحث رزم انفرادی تاکنون موارد شناسایی عوارض زمین، حفاظت انفرادی در مقابل خطر، استتار، اختفاء و حرکت در رزم و پیشروی طرح شده است.^۱ در این فصل مباحث دیگر به شکل زیر طرح می‌گردد:

- سنگر
- اصول پاسداری (نگهبانی)
- ایست بازرسی
- جهت‌یابی
- قطب‌نما
- تخمین مسافت

سنگر

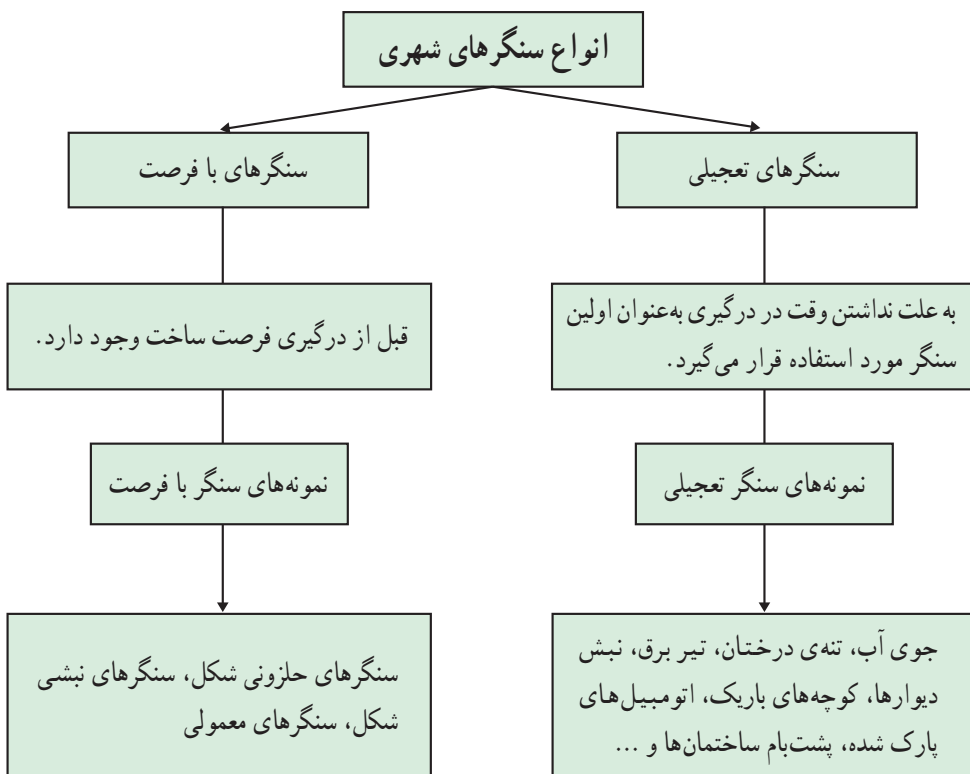
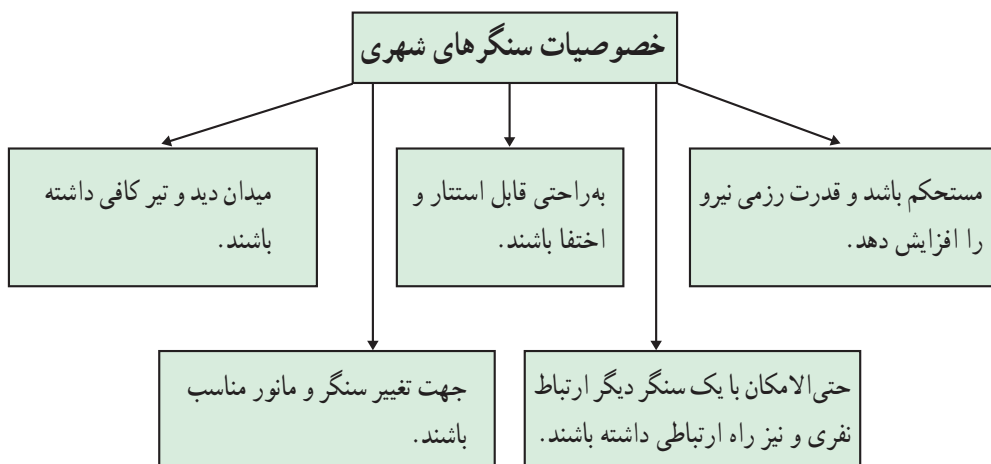
تجربه بیانگر این واقعیت است که جنگ همیشه در خارج از شهرها رخ نمی‌دهد و چه بسا به داخل شهر نیز کشیده می‌شود و مدافعان شهر ناچارند با جنگ خانه به خانه از نفوذ دشمن به شهر جلوگیری کنند، بنابراین نیاز است که رزمندگان برای حفظ جان خود کلیه‌ی اماکن و عارضه‌های

۱- دختران دانش‌آموز برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به کتاب سال سوم راهنمایی مراجعه کنند.

موجود در محیط را شناخته و از آن‌ها به‌عنوان سنگر جهت بهتر جنگیدن و دفاع کردن و بالا بردن مدت مقاومت از شهری که در آن زندگی می‌کند به نحو احسن استفاده کند.

۱- **تعریف سنگر:** جان‌پناهی است که قدرت رزمی یک نیرو را افزایش داده و جان او را در برابر دید و تیر دشمن حفظ می‌نماید.

۲- **تعریف سنگر شهری:** اماکن و عارضه‌های موجود در شهر که یک رزمنده برای حفظ جان خود در برابر تیرهای دشمن از آن‌ها استفاده می‌کند را سنگر شهری گویند.

اصول پاسداری (نگهبانی)

۱- تعریف نگهبانی: حفظ و حراست از اموال دولتی و اماکن و پادگان‌ها و تأسیسات و مراقبت از زندانیان و انتظامات و مقررات انتظامی را نگهبانی گویند.

۲- تعریف پاسدارخانه: محلی را که به صورت چادر یا ساختمان بنا گردیده و افرادی به عنوان پاسدار جهت انجام امور پاسداری در آن جمع می‌شوند پاسدارخانه می‌نامند.

۳- افرادی که در پاسدارخانه انجام وظیفه می‌کنند عبارتند از:

— مسئول پاسدارخانه

— پاس‌بخش

— نگهبان

— کمک نگهبان

— اسلحه‌دار

۴- مسئول پاسدارخانه کیست؟ شخصی که مسئولیت کل پاسداری منطقه و محیط استحفاظی مربوطه را به عهده دارد.

۵- وظایف مسئول پاسدارخانه چیست؟

— رسیدگی به کلیه امور جاری در پاسدارخانه

— هماهنگی پاسداری با سایر امور جاری در منطقه

— تعیین پاس‌بخش‌های مجرب، کارآزموده و متعهد

— تعیین پست‌های مناسب و ایجاد سنگرهای مستحکم

— تعیین زمان‌های تعویض پست (در شرایط مختلف)

— تعیین مقررات ویژه جهت پست‌های حساس مانند زاغه‌ی مهمات، موتورخانه‌ی برق، منبع آب و غیره.

۶- پاس‌بخش کیست؟ عضوی است که از طرف مسئول پاسدارخانه جهت نظارت و هماهنگی

پست‌ها تعیین می‌گردد و مستقیماً از مسئول پاسدارخانه دستور می‌گیرد. هیچ عضو دیگری نمی‌تواند به او دستور دهد.

۷- نگهبان کیست؟ فردی است مسلح که از منطقه‌ی مربوط به خود حفاظت می‌کند و

به طور کلی دو وظیفه به عهده دارد.

الف - وظیفه‌ی عمومی

ب - وظیفه‌ی اختصاصی

۸- وظایف عمومی یک نگهبان

- ۱- هر پست را مهم ترین پست و هر لحظه را خطرناک ترین لحظه بداند.
- ۲- در هنگام شب زیر نور چراغ نایستد.
- ۳- پاس بخش را به طور کامل شناسایی کرده و اسم شب را به خاطر بسپارد.
- ۴- منطقه و حدود آن را شناسایی کامل کند و به نوع پاسداری آگاهی داشته باشد.
- ۵- در موقع تحویل سلاح از پر بودن یا خالی بودن آن اطمینان حاصل کند.
- ۶- اسم شب را از نفرات در عبور و مرور به طور آهسته سؤال کند.
- ۷- هر چند لحظه یک بار به پشت سر خود نگاه کند. غفلت نکند و هوشیاری خود را سر پست حفظ کند.

۸- رعایت نمودن کلیه ضوابط و قوانین داخل پاسدارخانه.

- ### ۹- وظایف اختصاصی نگهبان: با توجه به نوع مکانی که از آن پاسداری می کند متفاوت است. برای مثال پاسداری که از انبار مهمات پاسداری می کند با پاسداری که از منبع آب پاسداری می کند وظایفش متفاوت است.

- ### ۱۰- پاسداری در حال گشت: در منطقه حساس و یا محلی که تعداد پست نسبت به منطقه کم است از پاسدار در حال گشت استفاده می شود، نیروهای گشتی به دو دسته ی موتوری و پیاده تقسیم می شوند. گشت موتوری ممکن است با اتومبیل یا موتورسیکلت انجام شود.

۱۱- کمک نگهبان کیست؟

- فردی است غیر مسلح مجهز به چراغ قوه و سرنیزه.
 - جهت کنترل داخل اتومبیل و سایر مواردی که فرد مسلح قادر به انجام آن کار نیست و یا انجام آن کار برای او خطرناک است به پاسدار کمک می نماید.
 - کمک پاسدار باید در موقع کنترل در خط تیر پاسدار قرار نگیرد.
- ### ۱۲- اسلحه دار کیست؟ فردی است در پاسدارخانه که در مدت ۲۴ ساعت اسلحه خانه در تحویل او است.

۱۳- وظایف اسلحه دار

- سلاح های داخل اسلحه خانه را کنترل کند تا همیشه سالم و تمیز باشد.
- آماده نگه داشتن سلاح، مهمات و خشاب های پر
- اطمینان از خالی بودن سلاح
- کنار گذاشتن اسلحه های خراب جهت بردن به تعمیرگاه

– کنترل سلاح و مهمات هنگام تحویل دادن و گرفتن از پاسداران و اسلحه‌داران بعدی

ایست و بازرسی

۱– تعریف ایست و بازرسی: کنترل عبور و مرور در شرایط مختلف، اعم از وسیله‌ی نقلیه و افراد را ایست و بازرسی گویند.

۲– نکاتی که در ایست و بازرسی باید رعایت شود

- پاسدار باید نسبت به مأموریت خود کاملاً توجه شده باشد تا دچار سردرگمی و اشتباه نشود.
- پاسدار باید بداند در چه زمانی و در چه مکان‌هایی ایست و بازرسی کرده است.
- پاسدار باید در محل‌های ایست و بازرسی ایجاد مانع نماید.
- پاسدار باید در مکان‌هایی ایست بدهد که تحت پوشش دید و تیر نیروهای خودی باشد، تا از فرار و عکس‌العمل دشمن جلوگیری شود.

– پاسدار باید بداند در چه وضعیتی قرار دارد (سفید، زرد، قرمز).

۳– در هر زمان وضعیت در یکی از صورت‌های زیر است

– وضعیت سفید یا عادی

– وضعیت زرد یا نیمه عادی

– وضعیت قرمز یا غیرعادی

۴– شرایط وضعیت عادی یا سفید

- وضعیت عادی است و هیچ‌گونه ممنوعیتی برای رفت و آمد و انجام کارهای مردم وجود ندارد.
- خطر یا احتمال خطر کم است.

– شهر یا منطقه‌ی حفاظتی را هیچ عاملی تهدید نمی‌کند.

۵– شرایط وضعیت نیمه عادی (زرد)

– احتمال خطر به وسیله‌ی مسئولین تذکر داده می‌شود.

– در پست‌های حفاظتی باید بیش‌تر دقت نماییم.

– کاملاً هوشیارانه تمامی حرکات را زیر نظر بگیریم.

۶– شرایط وضعیت غیرعادی (قرمز)

– خطر هر لحظه ما و محل اقامت ما را تهدید می‌کند.

– شرایط ایجاب می‌کند نظارت و کنترل بیش‌تر شود.

— براساس دستورالعمل‌های خاص، اقداماتی را در سطح پست‌های منطقه به عمل آوریم.

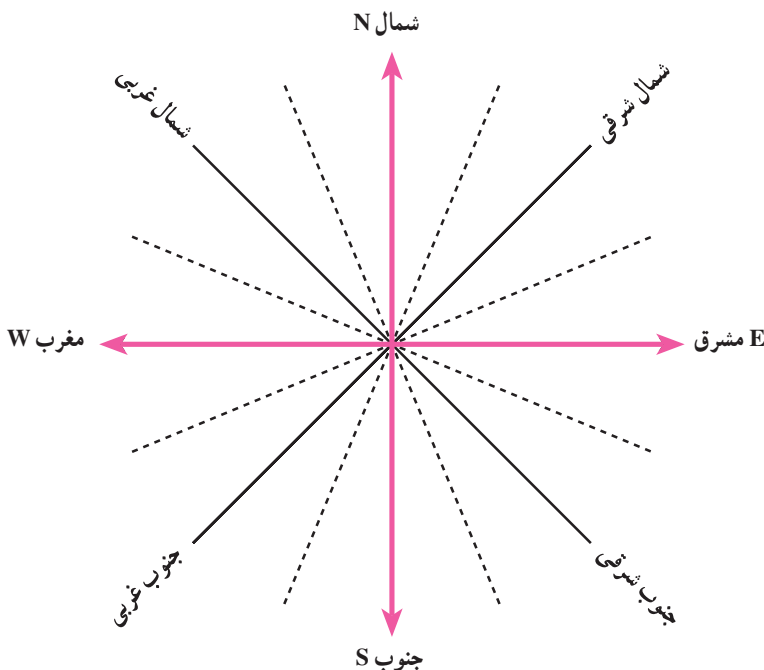
جهت‌یابی

جهت‌یابی از امور ضروری در مباحث نظامی و زندگی روزمره می‌باشد، یک فرد رزمنده معمولاً در مناطقی قرار می‌گیرد که شاید قبلاً هرگز آن‌جا را ندیده باشد، لذا لازم است جهت‌یابی را خوب بداند تا در مواقع پیشروی یا برگشت به طرف نیروهای خودی بتواند در جهت صحیح حرکت کند تا به اسارت دشمن در نیاید. جهت‌یابی در زندگی روزمره مانند پیدا کردن قبله و یا نیاز به تعیین جهت در مسافرت‌ها برای اجتناب از انحراف و سردرگمی نیز اهمیت دارد.

جهات اصلی و فرعی

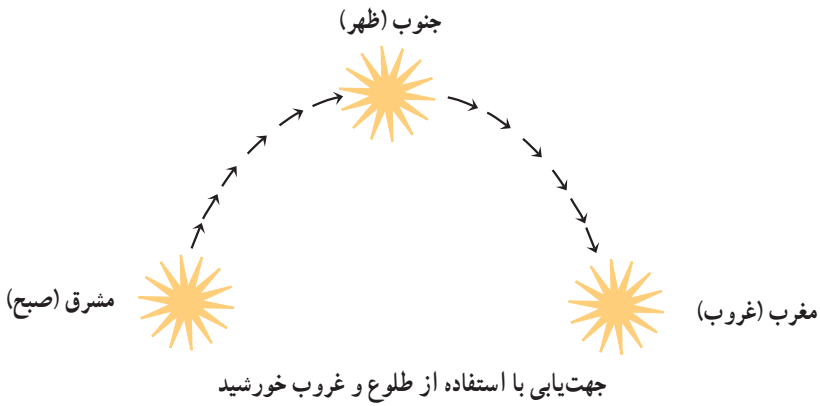
۱- در طبیعت ۴ جهت اصلی وجود دارد. شمال، جنوب، مشرق و مغرب که با پیدا کردن یکی از آن‌ها می‌توان جهات دیگر را به راحتی مشخص نمود. بدین ترتیب که هرگاه رو به شمال بایستید، پشت سر شما جنوب، سمت راست مشرق و سمت چپ شما مغرب خواهد بود.

۲- جهات فرعی جهاتی هستند که در بین چهار جهت اصلی واقع شده‌اند و عبارتند از : شمال شرقی، شمال غربی، جنوب شرقی، جنوب غربی.

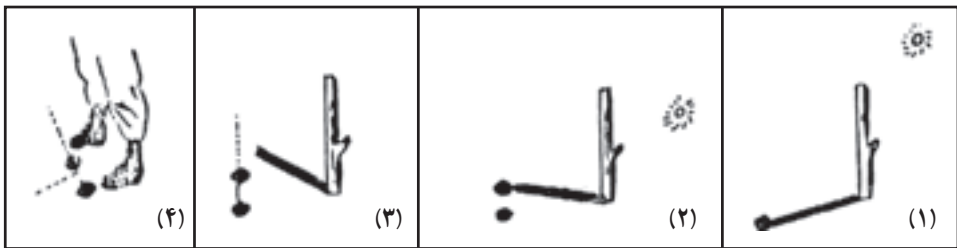

انواع جهت‌یابی در روز

الف — به وسیله‌ی حرکت ظاهری خورشید

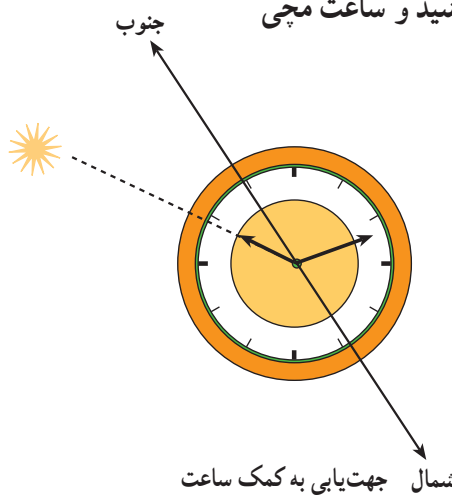

ب — به وسیله‌ی خورشید و سایه‌ی اجسام

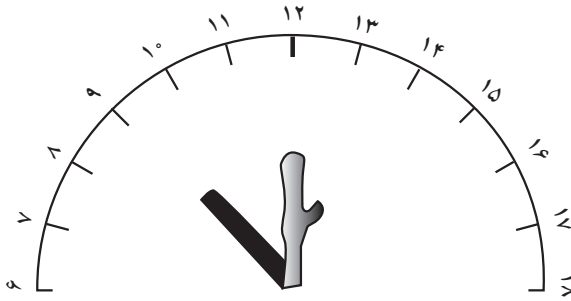

جهت‌یابی به کمک سایه

پ — به وسیله‌ی خورشید و ساعت مچی

ت - پیدا کردن وقت از روی جهت یابی

تعیین به کمک سایه

انواع جهت یابی در شب

الف - به وسیله ی ستاره ی قطبی و ستارگان ذات الکرسی

جهت یابی به کمک ستارگان ذات الکرسی

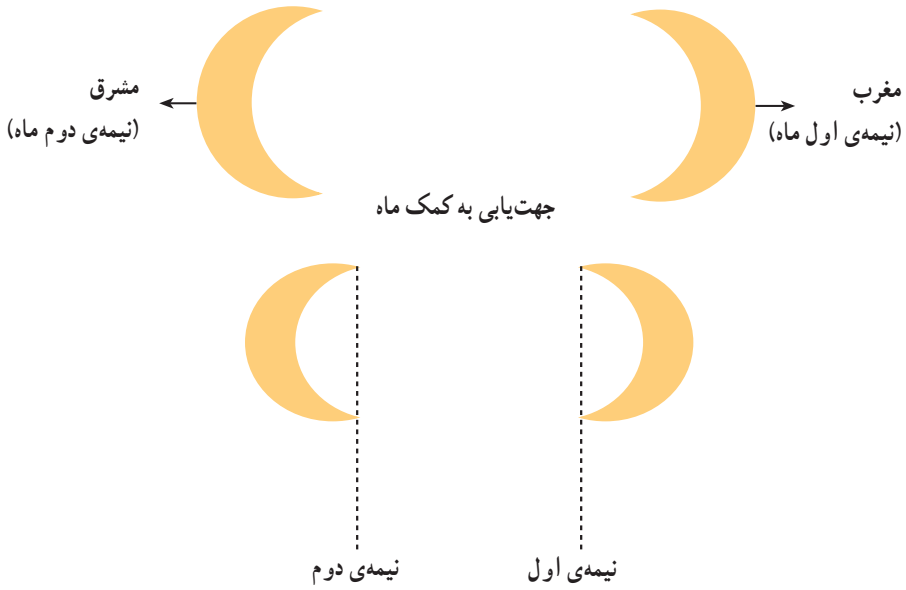
ب - به وسیله ی ستارگان خوشه ی پروین

مشرق

جهت یابی به کمک ستارگان خوشه ی پروین

پ — به وسیله‌ی ماه

مشخص کردن نیمه‌ی اول و دوم ماه قمری

ت — به وسیله‌ی راه شیری: هر چه به آخر شب نزدیک می‌شویم، قسمت پهن راه شیری به طرف مغرب منحرف می‌گردد.

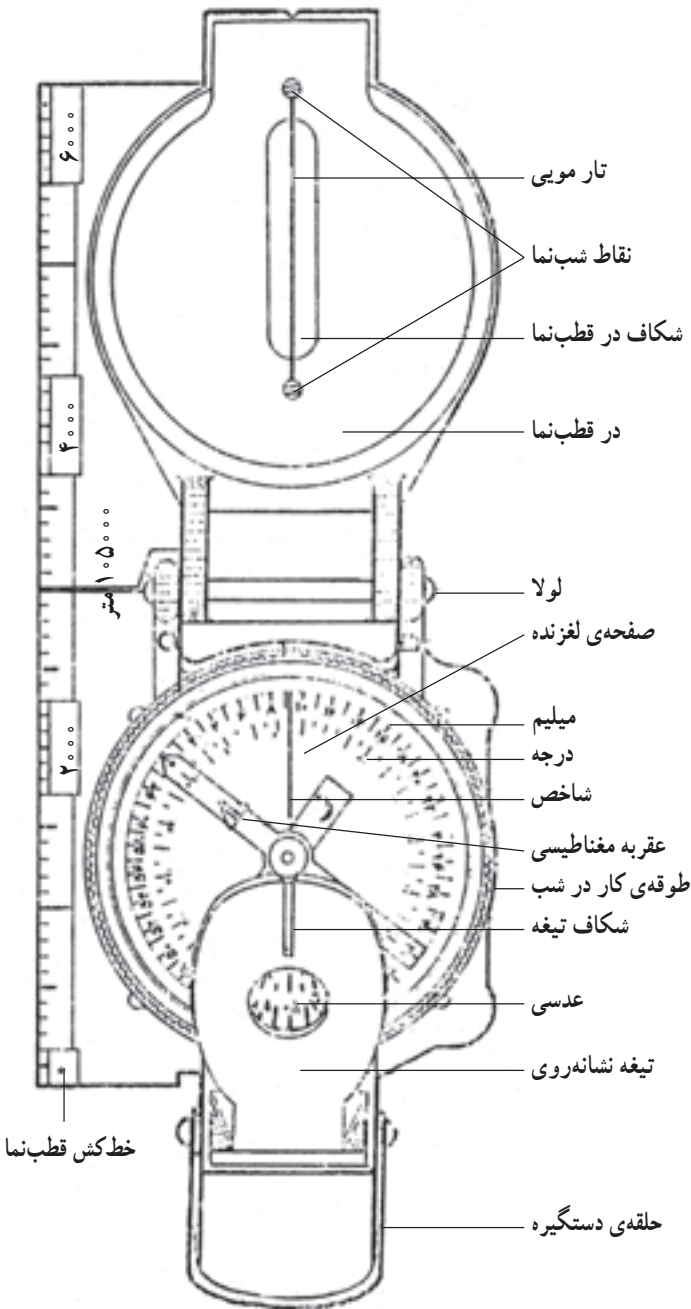

قسمت پهن راه شیری

قطب‌نما

قسمت‌های مختلف یک قطب‌نما را نام ببرید.

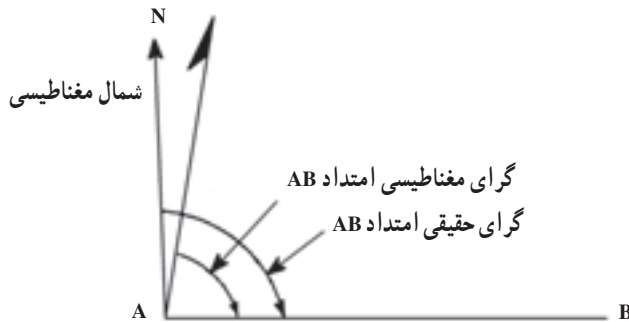
- دستگیره‌ی نگه‌دارنده
- محفظه‌ی آلومینیومی
- درب قطب‌نما
- تیغه‌ی نشانه‌روی
- طوقه‌ی کار در شب
- صفحه‌ی ثابت
- صفحه‌ی لغزنده

ساختمان قطب‌نما

طرز کار با قطب‌نما در روز

۱- **گرای چیست؟** گرای یک امتداد عبارت‌است از زاویه‌ای که آن امتداد با شمال مغناطیسی یا شمال جغرافیایی آن نقطه می‌سازد. شروع زاویه از جهت شمال نقطه بوده و در جهت حرکت عقربه‌های ساعت به امتداد موردنظر ختم می‌گردد.

۲- **گرای معکوس یا وارونه:** گرای معکوس هر امتداد 180° درجه با گرای اولیه‌ی آن اختلاف دارد. برای به دست آوردن گرای معکوس چنانچه گرای امتداد از 180° درجه کم‌تر باشد، 180° درجه به آن اضافه می‌کنیم، چنانچه گرای امتداد از 180° درجه بیش‌تر باشد 180° درجه از آن کم می‌کنیم.

مثال: چنانچه شخصی با گرای 20° درجه به سمتی حرکت نماید، چون 20° درجه از 180° درجه کم‌تر است برای به دست آوردن گرای معکوس آن 180° درجه را به 20° اضافه می‌کنیم، $180^\circ + 20^\circ = 200^\circ$ ، پس گرای معکوس آن 200° درجه می‌شود. بنابراین این شخص که با گرای 20° درجه حرکت کرده، برای بازگشت به نقطه اولیه خود باید با گرای 200° درجه باز گردد.

تذکر: طرز کار با قطب‌نما و نشان دادن قسمت‌های مختلف آن و جهت‌یابی از عمده وظایفی است که توسط مربیان در کارگاه‌های مربوطه یا اردوگاه صحرایی آموزش داده می‌شود.

تخمین مسافت

۱- **تعریف تخمین مسافت:** تعیین تقریبی مسافت بین دو نقطه را تخمین مسافت گویند.

۲- کاربرد تخمین مسافت

— یک رزمنده در میدان نبرد باید بتواند با جنگ‌افزار خود به هدف موردنظر تیراندازی کرده و یا مشاهدات خود را گزارش دهد.

– یک دیده‌بان برای تعیین هدف‌ها نیاز به این دارد که مسافت آن‌ها و هم‌چنین فاصله هدف‌های مختلف از یک‌دیگر را تشخیص دهد.

– به‌کارگیری روش‌های تخمین مسافت برای رزمنده و دیده‌بان ضروری است.

۳– تخمین مسافت به چه منظور انجام می‌گیرد.

– بستن درجه‌ی صحیح روی جنگ‌افزارهای خود، جهت آتش به موقع و دقیق بر روی هدف

– گزارش دادن محل صحیح نقاط و هدف‌ها و فرماندهان

۴– عوامل مؤثر در تخمین مسافت

در چه وضعیت‌هایی	← هوا زیاد روشن باشد.
مسافت کم‌تر از	← آفتاب از پشت سر بتابد.
مقدار حقیقی به‌نظر	← هدف در زمین هموار و یا در سطح آب قرار داشته باشد.
می‌رسد؟	← جهت دید از پایین به بالا باشد.

در چه وضعیت‌هایی	← هوا تاریک باشد.
مسافت بیش‌تر از	← آفتاب از جلو بتابد.
مقدار حقیقی به‌نظر	← زمینه‌ی پشت هدف تیره باشد.
می‌رسد؟	← جهت دید از بالا به پایین باشد.

۵ – تخمین مسافت به چند صورت انجام می‌گیرد؟

به دو صورت : با وسیله و بدون وسیله.

تخمین مسافت با وسیله

اندازه‌گیری مسافت از روی نقشه نظامی: به‌وسیله‌ی خط‌کش فاصله‌ی نقشه‌ای بین دو نقطه‌ی موردنظر را اندازه می‌گیریم. سپس فاصله‌ی به‌دست آمده را با استفاده از مقیاس نقشه تبدیل به مسافت حقیقی روی زمین می‌نماییم.

مثال: فاصله‌ی دو نقطه‌ی «الف و ب» در روی نقشه برابر ۴ سانتی‌متر می‌باشد. اگر مقیاس

نقشه $\frac{۱}{۵۰۰۰۰}$ باشد فاصله حقیقی دو نقطه چه قدر است؟

الف ————— ب

به سانتی متر $200/000 = 4 \times 50/000$

۴ سانتی متر

به متر $2000 = 100 \div 200/000$

تخمین مسافت در روز: تخمین از روی شکل ظاهری یک رزمنده با تجهیزات همراهش :
در شرایط عادی هوا یک نفر با چشم سالم قادر است مشخصات زیر را از یک فرد ایستاده در مسافت های مختلف تشخیص دهد.

- در ۱۰۰ متری نفر به خوبی دیده می شود.
- در ۲۰۰ متری قسمتی از تجهیزات انفرادی (قمقمه، کوله پشتی، بیل و غیره) دیده می شود.
- در ۳۰۰ متری نوع لباس و جنگ افزار به خوبی دیده می شود.
- در ۴۰۰ متری سر از بدن جدا دیده می شود و حرکات دست و پا بخوبی محسوس است.
- در ۵۰۰ متری سر مانند نقطه ی سیاهی در روی بدن دیده می شود.
- در ۶۰۰ متری سر و بدن به شکل خط سیاهی که قسمت بالای آن کم عرض و پایین آن عریض تر است دیده می شود.

تذکر: این مسئله در مورد خودرو و دیگر تجهیزات هم صدق می کند.

تخمین مسافت در شب با استفاده از نور و صدا: سرعت صوت در هوا ۳۳۰ متر در ثانیه است که این مقدار در شرایط مختلف جوی تفاوت می کند. به وسیله سرعت نور و سرعت صوت می توانیم مسافت را تخمین بزنیم. برای تخمین مسافت با استفاده از صدا و نور بدین گونه عمل می کنیم :
در شب به محض دیدن برق دهانه ی یک جنگ افزار شروع به شمارش می کنیم (شمارش باید مطابق با ثانیه باشد، ۱۰۰۱، ۱۰۰۲) و به محض شنیدن صدای شلیک، شمارش را قطع می کنیم. اگر عددی را که با شمارش به آن رسیده ایم در ۳۳۰ ضرب کنیم، فاصله ی ما تا جنگ افزار بر حسب متر به دست می آید.

مثال: در شب یکی از قبضه های خمپاره ی دشمن گلوله ای شلیک می کند. پس از ۵ شماره صدای شلیک به گوش ما می رسد. فاصله ی ما تا قبضه ی خمپاره چه قدر است؟

$$\text{متر } 1650 = 5 \times 330 = \text{فاصله ی ما تا خمپاره ی دشمن}$$

در روز نیز با مشاهده ی خاک و دود حاصل از شلیک توپ و تانک و صدای آن ها می توانیم مسافت را تخمین بزنیم. در این صورت، به محض دیدن خاک و دود حاصل از شلیک توپ و تانک شروع به شمارش کرده به محض شنیدن صدای شلیک، شمارش را قطع می کنیم. سپس، اعداد شمرده شده را در ۳۳۰ ضرب می کنیم. حاصل ضرب، فاصله ی ما تا جنگ افزار را بر حسب متر بیان می کند.

سؤال: در روز یکی از تانک‌های دشمن گلوله‌ای شلیک می‌کند و بلافاصله در اطراف تانک بر اثر شلیک گرد و خاک ایجاد می‌شود. به محض دیدن گرد و خاک شروع به شمارش می‌کنیم. بین شماره‌ی ۸ و ۹ صدای شلیک به گوش ما می‌رسد. فاصله‌ی ما تا تانک دشمن چه قدر است؟ این سؤال را به گروه‌ها بدهید تا به آن پاسخ دهند.

اهمیت حفاظت اطلاعات

مقدمه

مسأله حفاظت اطلاعات در جنگ و جهاد موضوع جدیدی نیست. در صدر اسلام نیز، در دوران رسول اکرم (ص) و حضرت علی (ع) و سایر ائمه‌ی معصومین مسأله‌ی حفاظت اطلاعات اهمیت زیادی داشته است. در آن زمان اسرار جنگ از قبیل زمان و مکان حمله، تعداد نیروها، امکانات و تجهیزات از حفاظت خوبی برخوردار بود، حتی اصحاب حضرت تا لحظاتی قبل از حمله از آن مطلع نبودند.

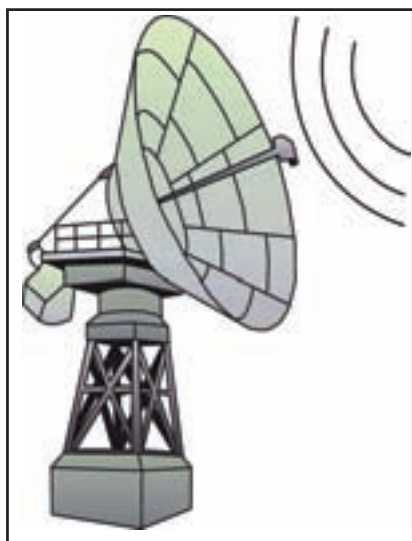
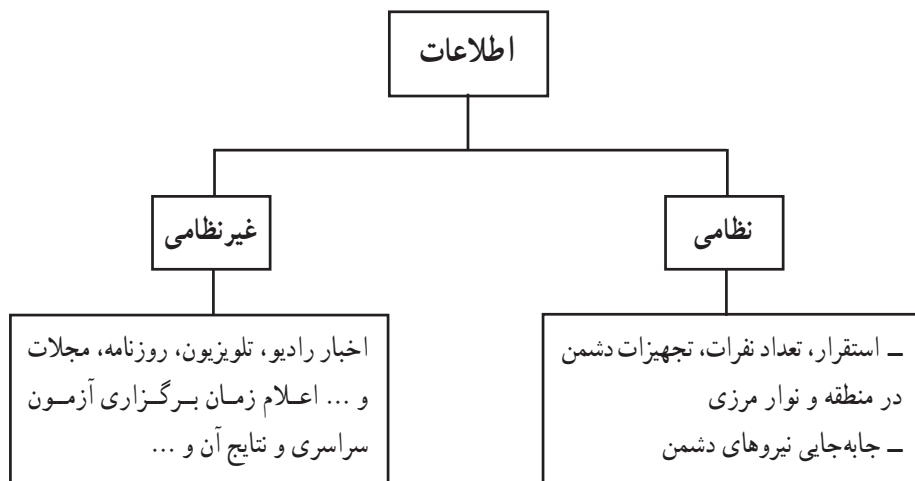
به‌طورمثال پیامبر اسلام (ص) هنگامی که می‌خواست به دشمن حمله کند، پس از خروج از شهر، جاده‌های بیراهه را در پیش می‌گرفت و سخت‌ترین راه را انتخاب می‌کرد تا در آن عبور و مرور کم‌تر باشد، یا در بیش‌تر حملات شب‌ها حمله می‌کرد و روزها به استراحت می‌پرداخت تا جاسوسان دشمن مسیر حرکت را کشف نکنند و بتواند با لشکریان اسلام به‌طور غافلگیرانه بر دشمن بتازد.

حضرت علی (ع) در نهج‌البلاغه نامه‌ی ۵۳ به مالک اشتر می‌فرماید:

«ای مالک در کارهای کارگزارانت کاوش و رسیدگی کن و جاسوسان وفادار بر آن‌ها بگمار، زیرا خبرگیری و بازرسی کارهای آنان توسط تو سبب وادار نمودن ایشان است بر امانت‌داری و مدارا نمودن و نرمی با رعیت».

بدیهی است مهم‌ترین اطلاعات هر کشوری که در حال جنگ است اطلاعات نظامی می‌باشد که طرفین درگیر، هر یک نسبت به دیگری دست به جمع‌آوری آن می‌زنند تا به برتری نظامی برسند. از این‌رو هر یک در تلاشند ضمن پنهان نگه‌داشتن اطلاعات مربوط به خود به اطلاعات مهم طرف مقابل دست یابند، تا از این طریق به هدف موردنظر که پیروزی در جنگ است نایل آیند.

۱- تعریف اطلاعات: اطلاعات جمع اطلاع است و در اصطلاح به معنی آگاهی‌ها، دانستنی‌ها و معلومات می‌باشد. اطلاعات به دو دسته‌ی نظامی و غیرنظامی تقسیم می‌شود:

۲- تعریف حفاظت اطلاعات: عبارت است از کلیه اقداماتی که به منظور حفظ و نگهداری اخبار و اطلاعات حیاتی (نظامی و غیرنظامی) به عمل می‌آید.

۳- علل ضرورت حفاظت اطلاعات

- مخفی نگه‌داشتن اسرار خودی
- جلوگیری از غافل گیر شدن

- به دست گرفتن ابتکار عمل
- اعمال اراده و نیت خود به دشمن
- ۴– عوامل افشای اطلاعات نظامی
- عدم رعایت اصول حفاظتی توسط نیروهای خودی
- نفوذ عناصر پنهانی دشمن در بین نیروهای خودی
- ۵– ضرورت همکاری با مراجع حفاظتی
- ادای تکلیف و عمل به فرمایش حضرت امام (ره)
- بی تفاوت نبودن در برابر فعالیت‌های دشمنان و یاری نمودن عناصر اطلاعاتی خودی در خنثی نمودن فعالیت‌های آن
- ۶– رعایت اصول حفاظتی به منظور جلوگیری از دسترسی دشمن به اطلاعات خودی
- حفاظت گفتار
- حفاظت اسناد و مدارک
- حفاظت شخصی
- حفاظت تبلیغات
- حفاظت فیزیکی از اماکن و تأسیسات
- حفاظت مخابرات
- حفاظت سلاح و مهمات
- از مجموعه‌ی فوق، اصول حفاظت گفتار و اسناد و مدارک را به لحاظ اهمیت موضوع به‌طور مشروح مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم.

حفاظت گفتار و اسناد و مدارک

- ۱– تعریف حفاظت گفتار: عبارت است از مالک زبان خود بودن، تسلط بر گفتار داشتن و ترک کردن آن‌چه که در گفتن آن سودی نیست.
- ۲– تعریف حفاظت اسناد و مدارک: عبارت است از جلوگیری از دسترسی نیروهای دشمن به مدارک و اسناد حساس و حیاتی. مانند: نقشه، عکس، طرح‌های عملیاتی، کارت شناسایی، پلاک هویت و ...
- ۳– راه‌های افشای اسرار
- آگاهانه: نفوذ دشمن در نیروهای خودی

— ناآگاهانه: به علت ساده‌اندیشی، خودنمایی، پرحرفی و پرگویی، ضعف در خویشتن‌داری، دوستی و محبت نابه‌جای نیروهای خودی.

۴— طبقه‌بندی اسناد و مدارک: اسناد و مدارک به ۴ طبقه دسته‌بندی می‌شود:

الف — به کلی سری: اسنادی که افشای غیرمجاز آن باعث وارد شدن ضربه‌های اساسی و ایجاد خسارات و خطرات جبران‌ناپذیری به منابع حیاتی کشور می‌گردد، مانند: طرح‌های استراتژیکی نظامی و سیاسی.

ب — سری: اسنادی که اگر آن سند افشا شود ضربه و خسارت مهمی به نیروهای خودی خواهد زد. مانند: آمار تجهیزات یگان‌های رزم، آمار نیروها و امکانات.

پ — خیلی محرمانه: اسنادی که افشای غیرمجاز آن در بین مردم آزاد نبوده و فقط کارکنان یگان و سازمانی باید بدانند، مانند: طرح‌های آموزش رزمی، ابلاغیه، دستورالعمل‌ها و ...

ت — محرمانه: برای اسنادی به کار می‌رود که انتشار آن‌ها در بین عموم آزاد نبوده و به درجه‌ی حفاظتی کم‌تر از خیلی محرمانه نیاز داشته باشد، مانند: لوحه‌ی نگهبانی، برنامه‌های آموزشی

یادآوری: حیطه‌ی طبقه‌بندی هر یک از موارد زیر را مشخص نمایید:

— سؤالات امتحانی قبل از برگزاری آزمون

— شناسنامه‌ی افراد

— اطلاعات موجود در پرونده‌ی تحصیلی دانش‌آموزان

— اطلاعات مربوط به دانش‌آموزان در نزد مشاور مدرسه

۵— اندرزهای حفاظتی

الف — اجتناب از گفتن سخنان بیهوده.

ب — اجتناب از بیان مسائل خانوادگی در مجامع عمومی.

پ — اجتناب از بیان مسائل شغلی در مجامع خصوصی و عمومی.

ت — اجتناب از بازگویی مطالب طبقه‌بندی شده در مکالمات تلفنی.

ث — اجتناب از نوشتن مطالب طبقه‌بندی شده در نامه‌ها و مراسلات پستی.

امداد و کمک‌های اولیه

مقدمه

انسان از دیرباز به دنبال کشف روش‌هایی برای مبارزه با بیماری‌ها و حوادثی بوده است که جان وی را با خطر مواجه می‌سازد. هر چند این روش‌ها موفقیت‌هایی به دنبال داشت ولی گه گاه با شکست روبه‌رو می‌شد، اما با پیشرفت جوامع و استفاده از فن‌آوری‌های نوین، انسان خود را در برابر بیماری‌ها و حوادث ایمن‌تر ساخت، تا جایی که پیش‌گیری از وقوع این حوادث همواره امکان پذیر نیست. پس باید به دنبال راه کارهایی برآمد تا علاوه بر پیش‌گیری از میزان تلفات ناشی از این حوادث: خسارت‌های حوادثی مانند زلزله، آتش‌سوزی، سیل، طوفان، جنگ و ... را بکاهد. بنابراین از آنجایی که کشور ایران، در منطقه‌ی آسیب‌زایی از لحاظ حوادث طبیعی قرار دارد یادگیری روش‌های ایمن‌سازی و برخورد با حوادث از نکات مهمی است که باید بدان توجه داشت. تا به نحوی قادر باشیم در موقع بروز حادثه با استفاده از عملیات امدادی و کمک‌های اولیه جان خود و دیگران را از خطر ایمن سازیم.

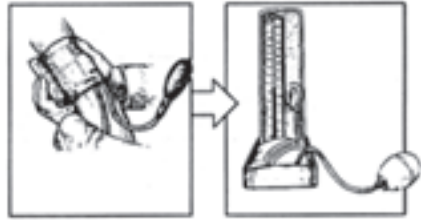
کمک‌های اولیه

کمک‌های اولیه شامل اقداماتی است که هنگام وقوع حوادث برای جلوگیری از مرگ، پیش‌گیری از صدمات و عوارض بعدی و یا کاهش درد و رنج مصدوم پیش از رسیدن پزشک و یا انتقال وی به مراکز درمانی به‌عمل می‌آید.

برای انجام کمک‌های اولیه نیاز به داشتن اطلاعات دقیق و پیچیده‌ی پزشکی نیست. در اصل هنگام برخورد با مصدومین لازم است که ابتدا یک ارزیابی کلی از وضعیت فرد صورت گیرد، در این مرحله از ارزیابی نیازی به تشخیص نوع صدمه و بیماری نبوده و صرفاً درصدد بررسی وضع کلی سلامت مصدوم خواهیم بود. این ارزیابی شامل علایم حیاتی، درجه‌ی هوشیاری، رنگ پوست، وضعیت مردمک چشم‌ها و ... می‌باشد.

تعریف علایم حیاتی: علایمی هستند که میزان سلامتی یا بیماری و یا نشانه‌های حیات شخص را نشان می‌دهند.

این علائم عبارتند از :

۱- فشار خون

۲- درجه حرارت بدن

۳- نبض

۴- تنفس

تعریف نبض: عبور خون از داخل سرخرگ‌ها باعث ضربه‌ای به دیواره‌ی سرخرگ می‌شود که به این ضربه نبض می‌گویند.

شمارش ضربان قلب از طریق نبض: با شمارش تعداد ضربان نبض می‌توان به تعداد ضربان قلب پی برد. نبض در تمامی سرخرگ‌های بدن وجود دارد، اما ما فقط قادر به لمس ضربان سرخرگ‌هایی که سطحی بوده و از روی استخوان یا عضله رد می‌شوند می‌باشیم.

مهم ترین نقاط گرفتن نبض

۱- سرخرگ زند زبرین که رایج ترین محل گرفتن نبض بوده و در سطح خارجی و جلویی میچ دست بالاتر از انگشت شست لمس می‌شود.

۲- سرخرگ گردنی که در دو طرف و پشت سیب آدم قرار دارد و کمی در عمق لمس می‌گردد.

۳- سرخرگ رانی که در کشاله‌ی ران و به صورت عمقی لمس می‌گردد.

سرخرگ زندزبرین

سرخرگ گردنی

سرخرگ رانی

تعداد نبض با توجه به سن، جنس و جثه‌ی افراد متغیر است. در افراد بالغ و سالم $60^{\circ} - 80^{\circ}$ بار در دقیقه و در اطفال $100^{\circ} - 180^{\circ}$ بار در دقیقه می‌باشد.

تنفس: در ارزیابی تنفس باید به تعداد نظم و عمق تنفس توجه کرد. تعداد طبیعی تنفس در بزرگسالان $12^{\circ} - 20^{\circ}$ بار در دقیقه و در کودکان تا 30° بار در دقیقه متغیر است. تنفس می‌تواند منظم یا غیر منظم باشد. زمانی تنفس را منظم می‌دانیم که هم فاصله بین نفس‌ها و هم حجم تنفس ثابت باقی بماند. تنفس نامنظم باید شک صدمه به سر یا قفسه‌ی سینه را در یک فرد مصدوم و یا وجود یک بیماری جدی را در فرد غیر مصدوم به ذهن بیاورد. هم چنین عمق تنفس می‌تواند طبیعی، سطحی و یا عمیق باشد که خود علل مختلفی را دارد.

فشار خون: نشانگر فشاری است که خون هنگام عبور از سرخرگ به دیواره‌ی آن وارد می‌کند. فشار خون دارای یک میزان حداکثر و یک میزان حداقل می‌باشد و گزارش آن به صورت عدد کسری است که صورت کسر فشار خون حداکثر و مخرج آن فشار خون حداقل خواهد بود. میزان فشار خون در بزرگسالان از فردی به فرد دیگر متغیر است، اما به‌طور کلی می‌توان گفت که فشار خون حداکثر، در حال طبیعی $140^{\circ} - 90^{\circ}$ میلی‌متر جیوه و فشار خون حداقل، $85 - 65$ میلی‌متر جیوه است.

درجه‌ی حرارت بدن: درجه‌ی حرارت طبیعی بدن همواره در حد معینی بین $36/8 - 37/3$ درجه‌ی سانتی‌گراد است. در جریان بعضی از بیماری‌ها این تنظیم به هم خورده و حرارت بدن بالاتر و یا پایین‌تر می‌رود.

کاهش درجه‌ی حرارت بدن در مواردی مثل سوء تغذیه، سرماخوردگی و شوک به وجود می‌آید و افزایش آن نیز در مواردی مثل بیماری‌های عفونی و گرم‌زدگی دیده می‌شود.

سایر ارزیابی‌ها

الف — درجه‌ی هوشیاری: فرد در حال طبیعی کاملاً هوشیار بوده و نسبت به محیط خود آگاهی دارد. از زمان و مکان خود اطلاع داشته و به تحریکات (دردناک، صوتی و ...) پاسخ می‌دهد. هوشیاری مراحل گوناگونی دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت است از:

۱- هوشیاری کامل

۲- حواس پرتی مختصر

۳- خواب آلودگی

۴- اغما (بی‌هوشی)

ب — معاینه‌ی مردمک‌ها: بخشی از یک ارزیابی عصبی می‌باشد. باید مشخص شود که آیا قطر مردمک‌ها طبیعی است؟ آیا مردمک‌های چشم هم‌اندازه هستند؟ آیا به نور پاسخ می‌دهند یا خیر؟ اختلال در هر کدام از موارد ذکر شده می‌تواند نشانگر یک صدمه‌ی جدی به مغز یا دستگاه عصبی فرد باشد.

ج — رنگ پوست: رنگ پوست به مقدار خونی که از آن می‌گذرد و هم‌چنین رنگ دانه‌هایی که در ضخامت پوست قرار دارند، بستگی دارد. پوست سفید یا رنگ پریده در جریان شوک، غش، حمله‌ی قلبی و ترس و پوست کبود در موارد خفگی و یا بعضی از مسمومیت‌ها و کمبود اکسیژن دیده می‌شود.

نجات زندگی

در مواردی که قلب مصدوم ضربان ندارد وظیفه‌ی حیاتی یک کمک‌رسان برقراری گردش خون برای تأمین اکسیژن مغز می‌باشد. در این مورد می‌گوییم ایست قلبی اتفاق افتاده، یعنی حالتی پیش آمده که ضربان قلب کاملاً از بین رفته است. در ایست تنفسی، با از کار افتادن تنفس خودبه خودی در فرد مواجه هستیم. ایست قلبی و تنفسی می‌تواند به دنبال سکنه‌ی قلبی، شوک، خونریزی‌های شدید، گیرکردن اجسام خارجی در حلق، غرق شدگی، برق‌گرفتگی، مسمومیت‌های دارویی و ... رخ دهد. مغز حداکثر تا مدت ۶-۴ دقیقه می‌تواند بدون اکسیژن زنده بماند. بنابراین اگر قلب و یا تنفس مصدوم از کار بایستد فرد کمک‌دهنده برای شروع عملیات کمک‌رسانی تنها حدود ۵ دقیقه جهت برگرداندن ضربان قلب و احیای تنفس فرد آسیب‌دیده فرصت دارد. اگر قلب کار کند و خون جریان داشته باشد ولی ریه کار نکند به علت کاهش ذخیره‌ی اکسیژنی که در خون وجود دارد بیش از پنج دقیقه فرصت برای نجات بیمار نیست. در این حالت باید به کمک تنفس مصنوعی جریان تنفس را

مجدداً برقرار ساخت.

تعریف تنفس مصنوعی: تنفس مصنوعی مجموعه اعمالی است که توسط فرد و یا به وسیله دستگاه‌های مخصوص انجام می‌گیرد تا تنفس فرد مصدوم در لحظاتی که اعمال تنفسی او دچار اختلال شده یا مرکز تنفس او از فعالیت افتاده است، برقرار شود. منظور از تنفس مصنوعی، رساندن اکسیژن به فرد مصدوم یا حادثه دیده و به کار انداختن دستگاه تنفسی اوست. تنفس مصنوعی باعث باز و بسته شدن ریه‌ها و دخول هوا در آن‌ها می‌شود، اکسیژن لازم را به خون و از طریق آن به بافت‌های دیگر بدن می‌رساند؛ کم‌کم تنفس طبیعی شروع می‌شود و جای تنفس مصنوعی را می‌گیرد.

علائم نشان‌دهنده‌ی نیاز مصدوم یا بیمار به تنفس مصنوعی

۱- وجود علائم ایست تنفسی شامل:

الف - هیچ‌گونه حرکتی در قفسه‌ی سینه و شکم بیمار دیده نمی‌شود. ب - صدای حرکت هوا را از دهان و بینی او نمی‌توان شنید. ج - چنانچه تکه‌ای کاغذ و پنبه در برابر دهان و بینی بیمار گرفته شود، هیچ‌گونه حرکتی در اشیای مزبور دیده نخواهد شد. د - اگر آینه‌ای را جلوی بینی و دهان بیمار بگیریم، اثری از بخار آب روی آن دیده نمی‌شود.

۲- بیمار برای ورود و خروج هوا به ریه‌های خود تلاش می‌کند و عضلات جلو گردن او برجسته می‌شوند اما صدای ورود و خروج هوا را نمی‌توان شنید یا حس کرد.

۳- بعضی از بافت‌های بدن دچار سیانوز می‌شود، یعنی ابتدا ناخن‌ها و بعد لب‌ها دچار کبودی می‌شوند و اگر اقدامی فوری صورت نگیرد، به تدریج تمام بدن سرد می‌شود.

۴- مردمک چشمان مصدوم گشاد می‌شود.

دستورات کلی برای انجام تنفس مصنوعی

۱- ابتدا در صورت امکان، مصدوم را حرکت دهید و او را به محلی امن و به دور از محل حادثه منتقل کنید.

۲- قسمت‌هایی از لباس‌های بیمار را که تنگ و بسته است (مثل دگمه یقه‌ی پیراهن و کمربند) آزاد و شل کنید.

۳- اشیای خارجی از قبیل دندان مصنوعی، آدامس، لقمه‌ی غذا، سیگار و غیره را از دهان مصدوم خارج کرده دهان را تمیز کنید. ضمن این کار، مجاری تنفسی مصدوم را باز کنید؛ چانه‌ی

مصدوم را بالا نگه دارید و شرایطی را فراهم سازید که زبان او حتماً در جلو واقع شود تا راه حنجره را مسدود نکند.

۴- بر عهده‌ی کمک‌دهنده است که با دقت و سرعت هر چه بیش‌تر یکی از انواع تنفس مصنوعی را جهت نجات او برگزیند.

۵- کمک‌دهنده باید به سرعت محل دادن تنفس مصنوعی را تعیین کند و به مصدوم در روی زمین یا میز محکمی تنفس مصنوعی بدهد تا نتیجه‌ی بهتری به‌دست بیاید.

۶- باید دقت کنید که تنفس مصدوم به تعداد کافی باشد. تعداد تنفس مصنوعی در بزرگسالان ۱۸-۱۲ بار و در کودکان ۱۸ تا ۲۰ بار در دقیقه است. نباید تعداد شماره‌های تنفس مصنوعی از این تعداد تجاوز کند. ضمناً هنگامی که تنفس مصنوعی شروع می‌شود، نباید آن را قطع کرد، بلکه باید این کار را تا ۱۵ دقیقه بعد از زمان شروع تنفس طبیعی ادامه داد تا تنفس طبیعی کاملاً به حال عادی بازگردد.

۷- به منظور پی‌بردن به برقراری تنفس خودبه‌خودی، تنفس و نبض مصدوم را هر ۳ دقیقه یک‌بار و هر بار به مدت ۵-۴ ثانیه لمس کنید؛ زیرا ممکن است در حین دادن تنفس مصنوعی قلب از کار بیفتد (بهتر است نبض گردن را بگیرید). اگر نبض بیمار حس نشد، تنفس مصنوعی را با ماساژ خارجی قلب همراه کنید. دقت کنید که اعمال تنفس مصنوعی نباید به نوعی باشد که آسیب دیگری به بیمار وارد کند. به محض برقرار شدن تنفس که معمولاً با استفراغ همراه است، مصدوم را به پهلو یا به شکم بخوابانید.

انواع تنفس مصنوعی

برای انجام تنفس مصنوعی راه‌هایی وجود دارد و انجام نوع تنفس به نوع و چگونگی حادثه و آسیب بستگی دارد. انواع تنفس مصنوعی عبارتند از:

۱- دهان به دهان که معمول‌ترین روش است و در خفگی‌های پیشرفته مثل خفگی در آب یا خفگی با گاز انجام می‌گیرد.

۲- دهان به بینی که به هنگام شکستگی فک مصدوم یا جراحت دهان به کار می‌رود.

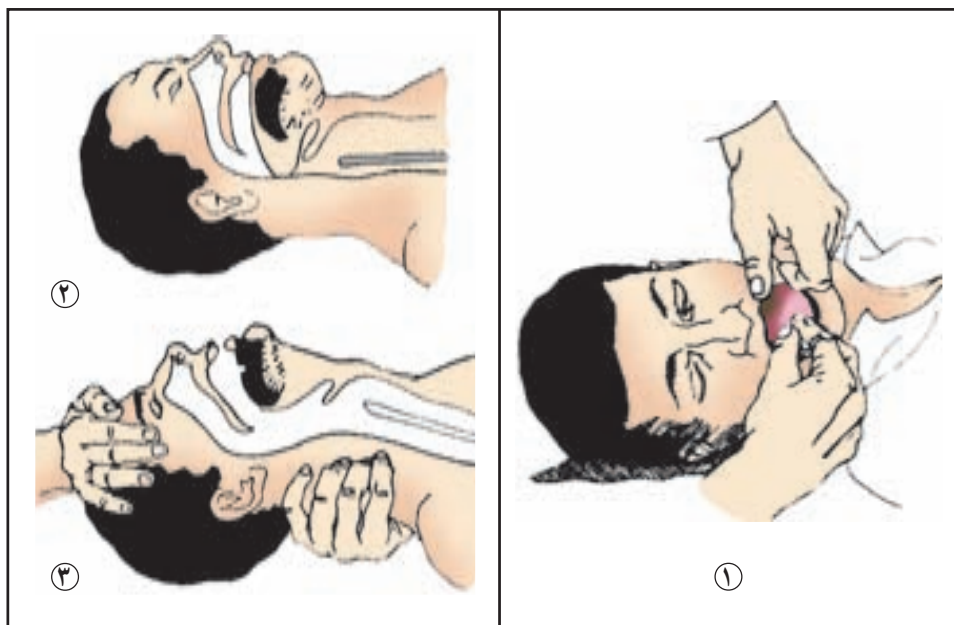
۳- دهان به دهان و بینی که در اطفال استفاده می‌شود.

۱- تنفس مصنوعی دهان به دهان: مؤثرترین و معمول‌ترین نوع تنفس مصنوعی است و می‌تواند جان بسیاری از مصدومین را از خطر مرگ برهاند. این نوع تنفس مصنوعی مزایای بسیاری دارد: انجام آن آسان است. فقط در مواردی که مصدوم استفراغ می‌کند یا دارای شکستگی فک یا

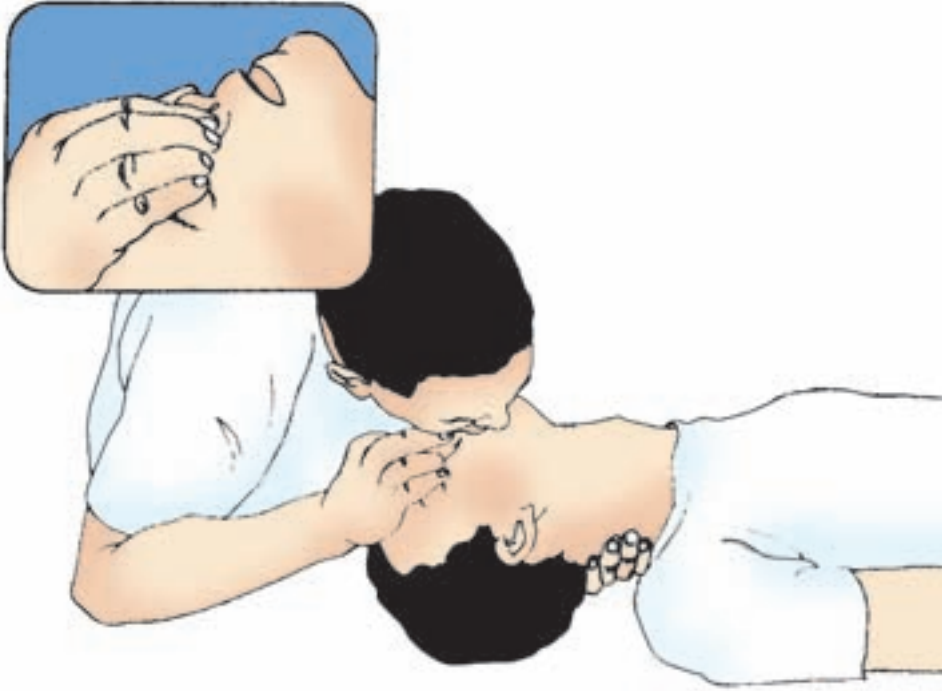
تورم شدید زبان است، نمی‌توان از آن استفاده کرد. بازده این نوع تنفس مصنوعی بیش‌تر از انواع دیگر است.

چگونگی انجام تنفس مصنوعی دهان به دهان: ابتدا بایست داخل دهان فرد مصدوم را نگاه کرده، از عدم وجود شیئی مثل لقمه غذا یا دندان شکسته که راه تنفسی و نای مصدوم را مسدود کرده مطمئن شد و در صورت وجود شیئی اقدام به بیرون‌آوردن آن نمود، باید بسیار مواظب بود تا شیئی را به عقب نراند و وضع را بدتر نکرد و سپس تنفس مصنوعی را آغاز کرد. برای انجام تنفس مصنوعی باید موقعیت تنفسی وی را مناسب کرد، یعنی اینکه ابتدا، او را به پشت خوابانده سپس سر را به عقب خم نمود، چانه بیمار را به بالا کشیده، دهانش را به صورت نیمه باز قرار داده، دهان خود را با دهان وی تماس کرد و بینی او را با دو انگشت یک دست بسته و دو تنفس مناسب به فاصله یک بار نفس کشیدن عمیق داد.

همان‌طور که ذکر شد تعداد تنفس مصنوعی در سنین مختلف متفاوت است. طی انجام تنفس مصنوعی باید مواظب بود تا مبادا فشار تنفسی بیش از حد به طفل کم سن و سال داده شود چرا که این خود می‌تواند باعث آسیب ریه‌ها و مرگ وی شود.

سر مریض را به طرفی بچرخانید و دهان او را با کشیدن سر مریض به عقب، مجاری تنفس کاملاً باز می‌شوند. بکاوید.

با انگشتان دست بینی مریض را مسدود کنید و در دهان وی بدمید.

هنگام دمیدن نفس خود در دهان مصدوم به راحتی می توانید تشخیص دهید که آیا چیزی راه تنفس وی را مسدود کرده است یا نه؟ اگر حس کردید شیئی در گلوئی مصدوم گیر کرده است، او را ۹۰ درجه به طرف خود بچرخانید و با کف دست ۴-۵ ضربه به میان دو کتف وی وارد کنید؛ سپس دهان او را بکاوید و کار خود را به سرعت از سر بگیرید. معمولاً اگر مجرای تنفس باز باشد، حالت ارتجاعی شش ها باعث می شود که بازدم خود به خود روی دهد.

در بچه ها قدرت و عمق دمیدن باید کم تر از بزرگسالان باشد، دمیدن در دهان مصدوم باید به نحوی باشد که قفسه ی سینه بالا بیاید.

در روش تنفس مصنوعی دهان به دهان، ممکن است هوا به داخل معده نفوذ کرده آن را پر نماید و باعث بروز استفراغ در او شود بنابراین، در چنین موقعی با یک دست روی معده فشار آورید تا هوا خارج شود. دقت کنید که این عمل ممکن است باعث استفراغ بیمار بشود. در این حالت، باید فوراً سر او را به یک طرف خم کنید و برای خارج کردن مواد استفراغی دهان و گلو آماده باشید.

اگر گمان می‌برید چیزی در گلوئی مصدوم گیر کرده است، او را به طرف خود بچرخانید و با کف دست ضرباتی به میان دو کتف او وارد آورید.

دهان مصدوم را ببندید و در بینی وی بدمید.

دهان مصدوم را باز کنید تا نفس او بیرون بیاید.

۲- روش دهان به بینی: مطابق دستورات قبلی سر مصدوم را کاملاً به عقب خم کرده دهان و لب‌های او را کاملاً ببندید و بعد از باز کردن مجاری تنفسی، در حالی که در یک طرف مصدوم قرار دارید و بینی او را کاملاً در دهان گرفته‌اید عمل دم را انجام دهید. پس از انجام عمل دم با فشار کم روی قفسه‌ی سینه‌ی مصدوم هوای ریه‌های او را خارج کنید. این کار نیز تا شروع تنفسی طبیعی ادامه خواهد یافت.

ماساژ قلب

توقف ناگهانی قلب یکی از حوادثی است که به دلایل مختلف شخص به آن دچار می‌شود. اگر بیمار در لحظات اولیه‌ی توقف قلب نجات یابد، حیات او تجدید می‌گردد. برای رسیدن به این مقصود تلاش‌های زیادی صورت گرفته و روش‌های مختلفی آزمایش شده است. یکی از بهترین این روش‌ها، روش ماساژ قلب می‌باشد.

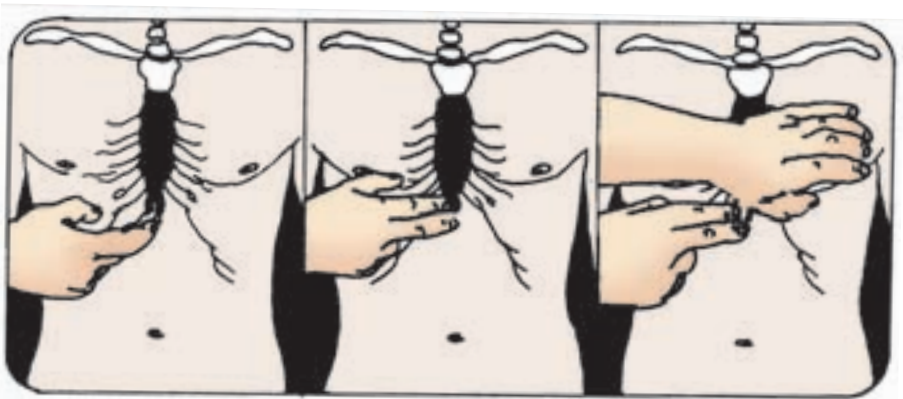
علل ایست قلبی

- ۱- خونریزی‌های بسیار شدید
- ۲- تصلب شرایین یا تنگ شدن عروق تاجی قلب
- ۳- انواع خفگی‌ها و نرسیدن اکسیژن به ریه‌ها و خون
- ۴- ناسازگاری برخی از داروها
- ۵- انواع شوک‌ها
- ۶-

هنگام بروز ایست قلبی می‌توان با ماساژ دادن قلب کار قلب را که دچار اختلال گردیده است، مجدداً به حالت عادی برگرداند تا خون در بدن به گردش درآید و در نتیجه، اکسیژن و مواد غذایی به نقاط اصلی بدن برسد و زندگی بیمار ادامه یابد. ماساژ قلب به دو طریق انجام می‌گیرد: ماساژ خارجی و ماساژ داخلی، ماساژ داخلی توسط جراح و در بیمارستان انجام می‌گیرد و از عهده‌ی کمک‌دهنده خارج است. کمک‌دهنده می‌تواند در مواقع ضروری به ماساژ خارجی قلب اقدام کند. ماساژ خارجی قلب: ابتدا باید توجه کرد که علایم ایست قلبی حتماً موجود باشد. علایم ایست قلبی عبارتند از: عدم وجود نبض گردنی و گشاد شدن مردمک‌های چشم مصدوم یا بیمار. کمی بعد از ایست قلبی، حتماً توقف در تنفس ایجاد می‌شود.

روش انجام ماساژ قلب و تنفس مصنوعی به وسیله‌ی یک کمک‌دهنده در بالغین مصدوم را به پشت و روی محل سفتی بخوابانید. در طرف چپ او بنشینید و با دو انگشت محل ماساژ را تعیین کنید؛ بدین ترتیب که انتهای جناغ سینه را با انگشت تعیین کرده به اندازه‌ی پهنای دو انگشت بالاتر، محل ماساژ را بیابید. کف دست‌های خود را روی یک دیگر و روی محل تعیین شده به‌طور عمودی قرار دهید. به‌خاطر داشته باشید که انگشتان شما نباید بدن بیمار را لمس کند.

دقت کنید که آرنج‌های شما به‌طور عمودی قرار گیرد و دست‌هایتان خم نشود؛ سپس به محلی

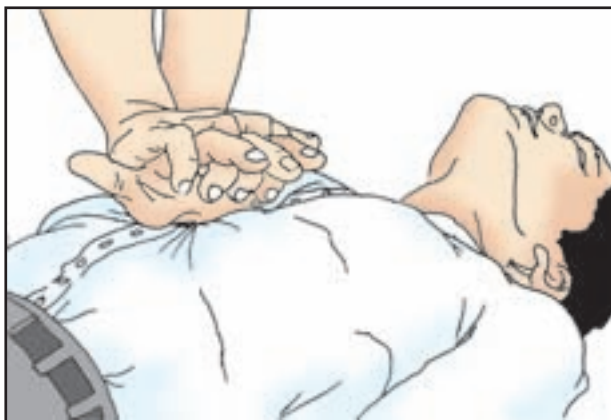

چگونگی تعیین محل قرار گرفتن دست هنگام ماساژ قلب

که دست‌ها را قرار داده‌اید، فشار بیاورید این فشار بر روی قلب منتقل می‌شود و مقدار آن باید متناسب با وزن مصدوم باشد و بتواند حدود چهار سانتی متر استخوان جناغ قفسه‌ی سینه را داخل برد. این عمل را باید حداقل ۸۰ بار در دقیقه انجام داد.

توجه: هنگام تمرین، از وارد آوردن فشار به قفسه‌ی سینه‌ی فردی که زنده است جداً خودداری کنید چرا که این کار می‌تواند باعث ایست قلبی و مرگ فرد شود.

چنانچه لازم باشد ماساژ قلب با تنفس مصنوعی همراه گردد و یک کمک‌دهنده به احیای تنفس و گردش خون بپردازد، باید تعداد ماساژ قلب را براساس حداقل ۸۰ بار در دقیقه گذاشت که شامل ۱۵ بار ماساژ بی‌دری و بدون وقفه باشد. بعد از ۱۵ بار ماساژ باید دو بار تنفس مصنوعی مناسب داد.

روش قرار دادن دست بر روی یک‌دیگر و جناغ سینه

موقعیت کمک‌دهنده نسبت به مصدوم

در طول دادن ماساژ و تنفس، کنترل نبض سرخرگ گردنی و هم‌چنین مردمک چشم جهت ملاحظه‌ی برگشت علائم حیاتی به فاصله هر ۳ دقیقه یک‌بار ضروری است.

ماساژ قلب و تنفس مصنوعی به‌وسیله‌ی دو کمک‌دهنده در افراد بالغ

در چنین مواقعی کمک‌دهنده کم‌تر خسته می‌شود و بازده کار به مراتب بیش‌تر است. کمک‌دهنده وقتی که تنفس مصنوعی می‌دهد، در طرف چپ مصدوم روی دو زانو می‌نشیند و پس از باز کردن راه‌های تنفسی مصدوم سه‌الی چهار نفس عمیق و متوالی درون ریه‌های او می‌دمد. در همین موقع، کمک‌دهنده‌ی دیگری که ماساژ قلبی می‌دهد، در طرف راست مصدوم روی دو زانو می‌نشیند: محل ماساژ قلب را تعیین می‌کند و تنفس مصنوعی را با ماساژ قلب هماهنگ می‌سازد. طریقه‌ی نشستن کمک‌دهندگان در شکل زیر نشان داده شده است.

احیای قلبی، تنفسی به‌وسیله‌ی دو کمک و طریقه‌ی نشستن آن‌ها

ماساژ قلب در چنین مواقعی باید ۱۰۰-۸۰ بار در هر دقیقه باشد و به طور منظم، بدون وقفه، و یک نواخت ادامه یابد. کمک دهنده ای که تنفس مصنوعی می دهد، بعد از هر ۴ ماساژ یک بار در دهان مصدوم می دمد. دمیدن در دهان بیمار نباید با فشار روی قفسه ی سینه هم زمان باشد؛ زیرا با انجام ماساژ قلبی و متعاقباً فشرده شدن ریه ها از ورود هوا به داخل آن ها جلوگیری می شود. ماساژ قلبی و تنفس مصنوعی باید با یک دیگر هماهنگ و نسبت آن ها ۴ به ۱ باشد.

تذکر مهم: به هیچ وجه نباید عمل ماساژ قلب روی اشخاص زنده و سالم انجام شود؛ زیرا عوارض بسیار خطرناک و وخیمی دارد که از جمله ی آن ها می توان به شکسته شدن دنده ها، سوراخ شدن قلب و ریه ها توسط دنده شکسته و توقف ضربان قلب و مرگ اشاره کرد.

فصل سوم

آشنایی با دفاع نظامی

نظام جمع

هدف از اجرای نظام جمع

- ۱- اطاعت سریع و اجرای دقیق دستورات
- ۲- درک اصول همکاری با دیگران و کار دسته جمعی
- ۳- حفظ آراستگی ظاهری به طوری که دانش آموز خود را برابر مقررات آراسته نموده و نواقص را مرتفع نماید.

حرکات نظام جمع

حرکات نظام جمع به دو صورت فردی و اجتماعی (با سلاح و بدون سلاح) قابل آموزش و اجرا می باشد. تصاویر زیر بیانگر بخشی از حرکات مذکور است.

الف - حرکات نظام جمع بدون سلاح

حالت ایستادن و خبردار از روبه رو و پشت

جهت حرکت

جزء دوم

جزء اول

به راست راست

خبردار

جهت حرکت

خبردار

جزء اول

به چپ چپ

جزء دوم

جهت حرکت

خبردار

جزء اول

جزء دوم

عقب گرد

در جا زدن

خبردار

از جلو نظام

از چپ نظام

از راست نظام

از پشت

از جلو

حالت آزادباش

جهت حرکت
→

جزء اول

جزء دوم

به چپ چپ

جزء دوم

جزء اول

جهت حرکت
←

جهت حرکت
→

به راست راست

جزء اول

جزء دوم

عقب گرد

ب — حرکات نظام جمع با سلاح

از پشت

از جلو

حالت ایستادن با تفنگ

جهت حرکت
←

جزء دوم

جزء اول

به راست راست

خبردار

جهت حرکت
→

خبردار

جزء اول

جزء دوم

به چپ چپ

حالت دوش فنگ

حالت آزاد باش

از جلو

از پهلو

در جا قدم رو

دست فنگ

پافنگ

پیش فنگ

اسلحه و نحوه‌ی عملکرد آن

مقدمه

امروزه کشورهای مختلف جهان با توجه به تجارب جنگی، مبادرت به تأسیس کارخانه‌ی سلاح‌سازی نمودند تا از این طریق نسبت به تهیه‌ی «سلاح سازمانی» و تجهیز نیروی نظامی و شبه‌نظامی اقدام نمایند.

علی‌رغم پیشرفت سلاح‌های دوربرد که هدف خود را از فواصل دور مورد اصابت قرار می‌دهند، هنوز هم سلاح‌های انفرادی در جبهه‌های نبرد و درگیری شهری اهمیت خاص خود را دارند. از ابتدای اختراع سلاح انفرادی این نیاز احساس می‌شد که تفنگ‌ها باید سبک، قابل حمل و از سرعت بالاتری برخوردار باشند. از جنگ دوم جهانی به بعد تلاش‌های زیادی صورت گرفت تا سلاح‌های انفرادی بهتری تهیه و تولید شود که هم‌زمان با پیشرفت تکنولوژی، بسیاری از نیازمندی‌ها تحقق یافت. هریک از سلاح‌های انفرادی که به‌عنوان سلاح سازمانی در ارتش‌های جهان به کار برده می‌شوند خصوصیات و قابلیت‌هایی دارند. فرماندهان ارتش با توجه به این ویژگی‌ها و قابلیت‌ها، سلاح سازمانی خود را انتخاب و مورد استفاده قرار می‌دهند.

در حال حاضر دو نوع سلاح بیش‌تر از سایر سلاح‌های انفرادی کاربرد سازمانی دارند که عبارتند از: تفنگ ژ-۳ و کلاشنیکف. در کشور ما با توجه به وجود سلاح‌های انفرادی مختلف فقط به بحث کلاشنیکف می‌پردازیم.

تفنگ کلاشنیکف

تاریخچه

– طراح : سرگرد میخائیل کلاشنیکف

– سال طراحی : ۱۹۴۷ میلادی

سلاح کلاشنیکف ۴۷ A.K. آفتمات کلاشنیکف

– کشور سازنده و سال به کارگیری : شوروی سابق در سال ۱۹۵۱

– نمونه‌ی کشورهای که به عنوان سلاح سازمانی استفاده می‌کنند : بلغارستان، چین، رومانی، سوریه، کره شمالی، لهستان.

– نوع تکمیلی این سلاح : ۴۷ A.K. آفتمات کلاشنیکف

سلاح کلاشنیکف از نوع تاشونده

جدول مختصات کلاشنیکف

ردیف	عنوان	شرح
۱	کالیبر	۷/۶۲ میلی متر
۲	تعداد خان	۴ و گردش از چپ به راست
۳	طول اسلحه با سرنیزه	۱۰۲ سانتی متر
۴	سرعت اولیه ی گلوله	۷۱۰ متر در ثانیه
۵	نواخت تیر علمی	۵۰۰ تا ۶۰۰ گلوله در دقیقه
۶	نواخت تیر عملی در حالت تک تیر	۴۰ گلوله در دقیقه
۷	نواخت تیر عملی در حالت رگبار	۹۰ الی ۱۰۰ گلوله در دقیقه
۸	بُرد مفید	۴۰۰ متر
۹	بُرد نهایی	۲۰۰۰ متر
۱۰	قدرت نفوذ گلوله ی سربی در ماسه بادی	۱۹ سانتی متر
۱۱	قدرت نفوذ گلوله ی فولادی در ماسه بادی	۲۷ سانتی متر

متعلقات تفنگ کلاشنیکف

۱- سرنیزه ی کلاشنیکف با غلاف

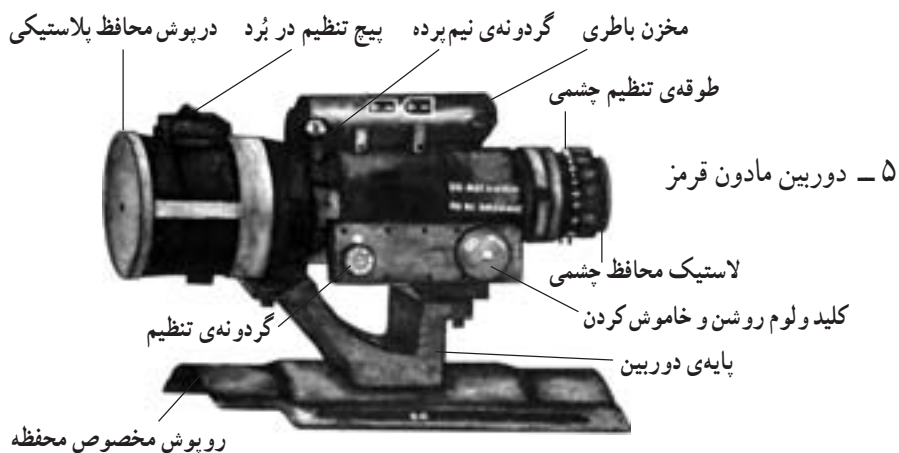
۲- لوله ی رابط پرتاب نارنجک تفنگی

۳- دستگاه نشانه روی کار در شب

۴- انواع خشاب‌ها

۶- شعله‌پوش گازی یا مانوری

۷- وسایل تنظیف

به صورت باز

باز و بسته کردن کلاشنیکف

گفتیم که کلاشنیکف یک سلاح انفرادی است. سلاح انفرادی خدمه ندارد. یعنی رزمنده باید تمام خدمات لازم از قبیل نگهداری و به کارگیری سلاح را به تنهایی انجام دهد، تا به هنگام نیاز اسلحه‌اش آماده‌ی شلیک باشد. اسلحه باید همیشه روغن کاری شده و بدون عیب باشد. فکر می‌کنید با وجود کوچک‌ترین عیب، اسلحه می‌تواند به خوبی کار کند؟ و یا هدفی را که صدها متر با رزمنده فاصله دارد به طور صحیح نشانه‌گیری کند؟ بنابراین نگهداری اسلحه‌ی انفرادی، عیب‌یابی و تعمیر آن، به عهده‌ی کسی است که اسلحه را همراه خود دارد.

— اسلحه، مثل انسان نیست که درد و عیش را به زبان بیاورد.

— عکس‌برداری از درون آن هم ممکن نیست تا عکس را به متخصص نشان بدهیم و عیش را بگوید. پس برای سالم نگاهداشتن اسلحه چه باید کرد؟

باز و بسته کردن به موقع و درست اسلحه، در سالم ماندن و بدون عیب بودن آن، کمک مؤثری می‌کند.

باز و بسته کردن کلاشنیکف توسط رزمنده به منظوره‌ای زیر انجام می‌گیرد:

تصویر از سلاح بازشده

۱- بازدید اسلحه

۲- نظافت و روغن کاری

۳- رفع گیر اسلحه

انواع مهمات کلاشنیکف

کلاشنیکف دارای دو نوع مهمات است.

۱- انواع فشنگ‌ها

انواع فشنگ‌ها

۲- نارنجک‌های تفنگی

انواع نارنجک‌های تفنگی

کاربرد انواع فشنگ

ردیف	نوع فشنگ	علامت شناسایی	کاربرد	تصویر
۱	فشنگ جنگی عادی	پوکه‌ی پرنجی زرد رنگ	در درگیری با نفرات دشمن	
۲	فشنگ گازی	دارای سر جمع شده برای جلوگیری از ریختن باروت بدون مرمی (گلوله)	آموزش و ایجاد صدا	
۳	فشنگ جنگی ثاقب ^۱	رنگ سیاه نوک گلوله با مرمی فولادی	درگیری با خودروها و موانع و استحکامات سبک دشمن	
۴	فشنگ جنگی رسام	رنگ سبز نوک مرمی	نشان دادن مسیر آتش به طرف هدف به منظور هدایت آتش نیروهای خودی و هم‌چنین هدایت نیروهای خودی.	
۵	فشنگ آتش‌زا، رسام	رنگ قرمز مرمی	آتش زدن هدف‌های قابل اشتعال (انبار مواد سوختنی)	
۶	فشنگ ثاقب انفجاری	نوک مرمی به رنگ مشکی و قرمز	نفوذ در استحکامات، تانک‌ها و زره‌پوش‌ها	

۱- گلوله‌های ثاقب، آتش‌زا و انفجاری از نظر انفجار دو زمانه می‌باشند.

اعمال مکانیکی سلاح: عبارت است از کلیه کارهایی که در یک سلاح انجام می‌شود تا یک فشنگ شلیک گردد. به‌طور کلی اعمال مکانیکی سلاح به دو مرحله تقسیم می‌شود:

۱- اعمال رفت

۲- اعمال برگشت

تذکر: کلیه اقدامات مربوط به باز و بسته کردن سلاح و قطعه‌شناسی و مراحل گیر و رفع گیر باید به‌صورت عملی و کاربردی در کارگاه‌های مربوطه توسط مربیان انجام شود.

رعایت اصول ایمنی: به منظور حفظ جان تیرانداز و افراد دیگری که همراه او هستند، باید به نکات زیر توجه کرد:

الف - سلاح باید قبل از تیراندازی بازدید شود.

ب - از فشنگ‌های مشکوک استفاده نشود.

پ - با ماشه‌ی سلاح نباید بازی کرد، چون ماشه‌ی این سلاح حساس است.

ت - از هرگونه شوخی کردن با اسلحه و نشانه‌روی آن به سوی دیگران جداً خودداری شود.

ث - هنگام تحویل گرفتن و یا تحویل دادن، باید از خالی بودن سلاح اطمینان حاصل کرد.

ج - زمانی که ضرورتی برای تیراندازی نیست، اسلحه را مسلح نکنید و حتماً به ضامن باشد.

چ - هرگز مهمات سلاح را در معرض حرارت شدید قرار ندهید و هیچ‌گاه به ته چاشنی ضربه نزنید.

ح - به هنگام باز و بسته کردن و یا تحویل گرفتن سلاح، برای اطمینان از خالی بودن آن، رو به فضای مطمئن (به سوی آسمان) ماشه را بچکانید.

خ - موقع تیراندازی دست را در مقابل مسیر رفت و آمد دستگیره‌ی آتش قرار ندهید.

طریقه‌ی قلق‌گیری

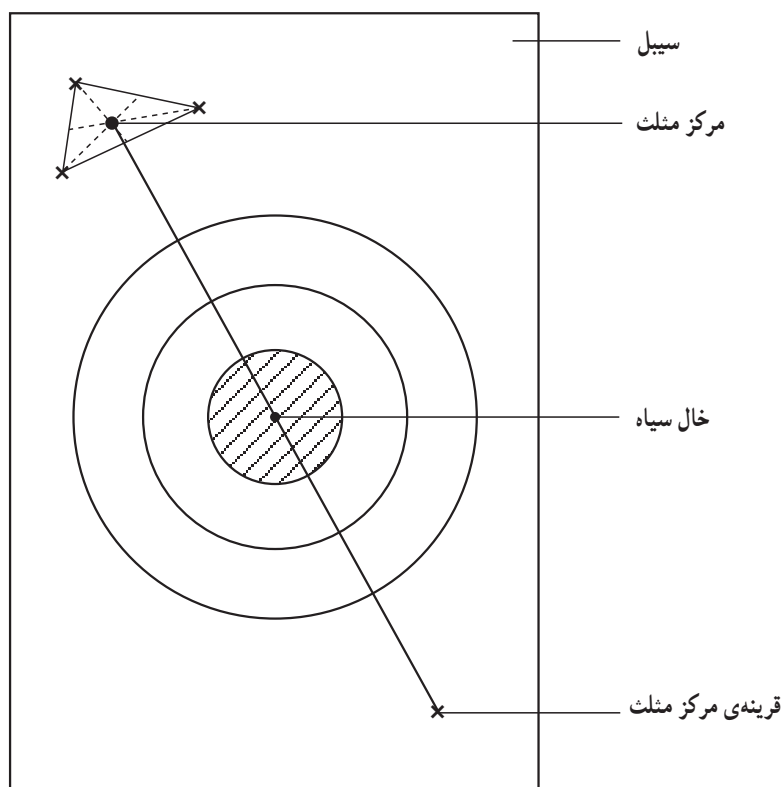
تعریف قلق‌گیری: عملی است که قبل از تیراندازی جهت به‌دست آوردن دقت سلاح انجام می‌گیرد.

چندین روش برای قلق‌گیری ذکر گردیده است که با توجه به جهات مختلف روش زیر را تشریح

می‌کنیم:

تعداد سه تیر قلق را با دقت به وسط خال سیاه نشانه‌روی و شلیک می‌کنیم، بعد از انجام تیراندازی به جلوی سیبل می‌رویم و محل برخورد سه گلوله به سیبل را به هم وصل می‌کنیم. یک مثلث تشکیل می‌شود، حال مرکز مثلث را پیدا نموده و به وسط خال سیاه وصل می‌کنیم و همان خط را به همان اندازه امتداد می‌دهیم تا قرینه مرکز مثلث نسبت به خال سیاه به‌دست آید.

بعد از به دست آوردن قلق سلاح و پیدا کردن محل قرینه به جای خال سیاه، قرینه‌ای را که به دست آمده نشانه‌گیری کرده و شلیک می‌کنیم.

طریقه‌ی صحیح قلق‌گیری

اصول کار با جنگ افزار

همان‌طور که می‌دانید هیچ کس در بدو تولد تیرانداز نبوده، بلکه تیراندازان ماهر و ممتاز کسانی هستند که با توجه به اصول کلی تیراندازی و استفاده از تجارب شخصی خود و دیگران آن را آموخته‌اند و برای رسیدن به این هدف استعداد زیاد موردنظر نیست، بلکه تنها عامل مؤثر، تمایل و کوشش شخصی است.

تیراندازی خوب بستگی به پنج اصل ساده و مهم زیر دارد :

الف - نشانه‌روی صحیح

ب - وضعیت صحیح

پ - عمل انگشت روی ماشه

ت - تخمین مسافت و بستن درجه‌ی صحیح بر روی تفنگ
ث - تیراندازی با آهنگ صحیح و مداوم

حالت‌های تیراندازی
۱- حالت ایستاده

۲- حالت به زانو

۳- حالت نشسته

۴- حالت درازکش

۵- حالت هجومی

معلمان محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند نظر اصلاحی خود را در باره وی مطالب

این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران .. صندوق پستی ۳۶۳ ۱۵۸۵۵ - گروه دسی مربوطه و یا پیام نگار (Email)

talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

و خبر نامه ریزی، تألیف کتاب دبی است